

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Cahier 2012-13

Derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden

S. Noordhuizen
G. Weijters

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Veiligheid en Justitie weergeeft.

Dankwoord

Voor u ligt de rapportage over de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden. Deze monitor brengt jaarlijks in kaart in welke mate (ex-)gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling hebben op het moment dat zij een Penitentiare Inrichting binnenkomen, op het moment dat hun detentie erop zit en op het moment dat zij zich zes maanden in de vrije maatschappij bevinden.

Op deze plaats willen wij allereerst graag de voorzitter en de leden van de begeleidingscommissie bedanken voor hun constructieve en betrokken advisering en begeleiding tijdens dit onderzoek. Verder danken wij Paul Linckens van de afdeling informatieanalyse van DJI voor de aanlevering van en uitleg over de gegevens uit TULP en de medewerkers van het Shared Service Center ICT (SSCI) van DJI voor het beschikbaar maken van de DPAN-dossiers van (ex-)gedetineerden. Ook danken we de leden van de Recidivemonitor van het WODC, en dan met name Inger Bregman, voor de aanlevering en verwerking van gegevens over het justitieel profiel uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). Voor het aanleveren van informatie over de situatie van ex-gedetineerden na detentie zijn we dank verschuldigd aan Marcel Buster (GGD Amsterdam), Peter Hilberts en Tom Verhulst (DWI Amsterdam), Steven Edwards (gemeente Assen), Miriam Finkenflügel (gemeente Breda), Emmy Vermaning (gemeente Emmen), Nelleke van Rij (veiligheidshuis Drenthe, locatie Hoogeveen), Jasper Limmen (Gemeente Spijkenisse), Jeroen Vermeulen (gemeente Purmerend) en Shirley van de Laar en Marga van Esch (Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf).

Den Haag, november 2012
Suzanne Noordhuizen en Gijs Weijters

Inhoud

Afkortingen — 7

Samenvatting — 9

1 Inleiding — 17

- 1.1 Achtergrond — 17
- 1.2 Opzet derde meting monitor nazorg ex-gedetineerden — 18
- 1.3 Onderzoeksvragen — 18

2 Methode — 21

- 2.1 Onderzoeksgroep — 21
- 2.2 Databronnen — 23
  - 2.2.1 Begin van detentie — 23
  - 2.2.2 Einde van detentie — 25
  - 2.2.3 Zes maanden na detentie — 25
  - 2.2.4 Representativiteit gegevens gemeenten — 27
  - 2.2.5 Van welke gedetineerden hebben we geen informatie op de leefgebieden? — 28
- 2.3 Operationalisering — 29
  - 2.3.1 De leefgebieden — 30
  - 2.3.2 Achtergrondkenmerken — 30
  - 2.3.3 Justitiële kenmerken — 30

3 Resultaten — 33

- 3.1 Situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie — 33
  - 3.1.1 Identiteitsbewijs — 33
  - 3.1.2 Inkomen — 33
  - 3.1.3 Huisvesting — 34
  - 3.1.4 Schulden — 34
  - 3.1.5 Zorg — 34
- 3.2 Verandering in problematiek op de leefgebieden — 35
  - 3.2.1 Identiteitsbewijs — 35
  - 3.2.2 Inkomen — 35
  - 3.2.3 Huisvesting — 36
- 3.3 Situatie op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie — 36
  - 3.3.1 Identiteitsbewijs — 36
  - 3.3.2 Inkomen — 37
  - 3.3.3 Huisvesting — 37
  - 3.3.4 Schulden — 38
  - 3.3.5 Zorg — 38
- 3.4 Cumulatie van problematiek op de leefgebieden zes maanden na detentie — 38
- 3.5 Veranderingen in de eerste zes maanden na detentie — 39

4 Het justitieel profiel van (ex-)gedetineerden en problematiek op de leefgebieden — 41

- 4.1 Theoretische achtergrond: Het justitieel profiel — 41
  - 4.1.1 Leeftijd bij de eerste veroordeling — 41
  - 4.1.2 Aantal vorige vrijheidsstraffen — 42
  - 4.1.3 Strafdreiging en detentieduur — 42

- 4.1.4 Aard delict — 43
- 4.2 Beschrijving justitieel profiel onderzoeksgroep — 43
- 4.3 Problematiek op de leefgebieden voor detentie naar justitieel profiel — 45
  - 4.3.1 Identiteitsbewijs — 46
  - 4.3.2 Inkomen — 46
  - 4.3.3 Huisvesting — 46
  - 4.3.4 Schulden — 46
  - 4.3.5 Zorg — 46
- 4.4 Verandering in de problematiek op de leefgebieden tijdens detentie naar justitieel profiel — 47
  - 4.4.1 Legitimatiewijs — 47
  - 4.4.2 Inkomen — 48
  - 4.4.3 Huisvesting — 48
- 4.5 Problematiek op de leefgebieden voor en tijdens detentie naar recidivekans — 48
  - 4.5.1 Resultaten — 49

5 Conclusie en slotbeschouwing — 51

- 5.1 Doelstellingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden — 51
- 5.2 Beantwoording onderzoeksvragen — 52
  - 5.2.1 Verandering in de problematiek tijdens en binnen zes maanden na detentie — 52
  - 5.2.2 Verschillen in problematiek op de leefgebieden met de eerdere metingen van de monitor nazorg — 53
- 5.3 Justitiële profiel — 55
- 5.4 Slotconclusie — 57
  - 5.4.1 De uitvoering van het nazorgbeleid — 57
  - 5.4.2 Beperkingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden — 58

Summary — 59

Literatuur — 67

Bijlagen

- 1 Samenstelling begeleidingscommissie — 69
- 2 Vergelijking resultaten 2008, 2009 en 2010 (meting 1-3) — 71
- 3 DPAN-document — 75
- 4 Het Justitieel profiel van (ex-)gedetineerden en problematiek op de leefgebieden — 85

Afkortingen

AOW	Algemene Ouderdomswet
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DPAN	Digitaal Platform Aansluiting Nazorg
DWI	Dienst Werk en Inkomen
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
Het CCV	Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
MMD'er	medewerker maatschappelijke dienstverlening
MOE-landen	landen in Midden- en Oost-Europa
NSCR	Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving OBJD
	Onderzoeks-en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie
OGGz	Openbare Geestelijke en Gezondheidszorg
PI	penitentiaire inrichting
PSAN	Programma Sluitende Aanpak Nazorg
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

Samenvatting

Achtergrond, doel en onderzoeksvragen

Eén van de manieren van het ministerie van Veiligheid en Justitie om de hoge recidive onder ex-gedetineerden omlaag te brengen is door al tijdens detentie te beginnen met het aanbieden van nazorg aan gedetineerden. Het doel van deze nazorg is om door middel van samenwerking tussen het ministerie, gemeenten en andere ketenpartners te zorgen dat problemen van gedetineerden op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorg zoveel mogelijk worden opgelost dan wel voorkomen tijdens detentie. De monitor nazorg ex-gedetineerden van het WODC (Weijters & More, 2010) is opgezet om in kaart te brengen in welke mate (ex-)gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling hebben op het moment dat zij een penitentiaire inrichting (PI) binnenkomen, op het moment dat hun detentie erop zit en op het moment dat zij zich zes maanden in de vrije maatschappij bevinden. Daarnaast is het doel van de monitor om te beschrijven hoe de situatie op deze vijf leefgebieden zich tijdens detentie en in de eerste zes maanden na detentie ontwikkelt. Het derde doel is het beschrijven van de samenhang tussen problemen op de leefgebieden en de verandering in die problematiek tijdens en na detentie enerzijds en sociaal-demografische en justitiële kenmerken anderzijds.

In dit onderzoek wordt gerapporteerd over de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden, waarbij ex-gedetineerden zijn bestudeerd die in de periode 1 juli 2010 tot en met 30 november 2010 zijn uitgestroomd uit een PI. Aangezien deze meting grotendeels op dezelfde manier is uitgevoerd als de eerste en tweede meting, is ook gekeken naar de verschillen in resultaten tussen de drie metingen. De volgende onderzoeksvragen staan centraal in dit onderzoek:

- 1 In hoeverre verandert de situatie met betrekking tot de vijf leefgebieden identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorgcontact tijdens detentie en zes maanden na detentie?
- 2 In hoeverre verschillen gedetineerden die in de tweede helft van 2010 zijn vrijgekomen uit een PI van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 en 2009 zijn vrijgekomen in de mate waarin men beschikt over een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling direct voor, direct na en zes maanden na detentie?

De derde meting is op enkele punten uitgebreid ten opzichte van de eerste en tweede meting. In de derde meting wordt ruime aandacht geschonken aan de relatie tussen de situatie op de leefgebieden enerzijds en justitiële kenmerken anderzijds. Onder justitiële kenmerken verstaan we niet alleen het detentieverleden (zoals de leeftijd bij de eerste veroordeling en het aantal eerdere veroordelingen), maar ook kenmerken van de huidige veroordeling (zoals de detentieduur en de aard van het gepleegde delict waarvoor men veroordeeld is). Dit brengt ons bij de volgende onderzoeksvragen:

- 3.1 In hoeverre is er samenhang tussen de problematiek op de leefgebieden en het justitiële profiel van ex-gedetineerden?
- 3.2 In hoeverre is er samenhang tussen de verandering in de problematiek op de leefgebieden en het justitiële profiel van ex-gedetineerden?

Ten slotte kijken we ook naar de rol die de voorspelde recidivekans speelt. Er wordt onderzocht of ex-gedetineerden met een hoge voorspelde recidivekans meer of juist

minder problemen hebben op de vijf leefgebieden en of er bij hen tijdens detentie meer verandert op nazorggebied dan voor ex-gedetineerden met een lagere voorspelde recidivekans.

- 4 In hoeverre hangt de voorspelde recidivekans samen met de problematiek op de vijf leefgebieden en in hoeverre is er samenhang tussen de verandering in de problematiek op de leefgebieden en de voorspelde recidivekans van ex-gedetineerden?

Methode van onderzoek

In deze derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden wordt de situatie bestudeerd van ex-gedetineerden die tussen 1 juli 2010 en 30 november 2010 een PI verlieten en die zich daarna in een Nederlandse gemeente vestigden. Net als in de tweede meting kan alleen de situatie op de leefgebieden in kaart gebracht worden van gedetineerden die langer dan twee weken hebben vastgezeten. Dit komt doordat is gebleken dat het niet altijd mogelijk is om kortgestrafte gedetineerden te spreken over hun situatie op de leefgebieden. Voor deze groep gedetineerden is gekozen om alleen aan de gemeente te laten weten dat de gedetineerde vastzit en op korte termijn vrijkomt. Van de gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren, zat 28,1% korter dan twee weken vast.

De onderzoeksgroep bestaat uiteindelijk uit 9.690 (ex-)gedetineerden. Dit zijn vooral mannen (92,9%) en ruim de helft van de onderzoeksgroep is jonger dan 34 jaar op het moment van vrijlating. Verder is ruim 63% van de ex-gedetineerden geboren in Nederland en heeft bijna 90% van de ex-gedetineerden geen geregistreerde partner.

Om de situatie van de gedetineerden op de vijf leefgebieden aan het begin van hun detentie te beschrijven, maken we gebruik van gegevens die worden bijgehouden in het Digitaal Platform Aansluiting Nazorg (DPAN). Alle gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren, zouden namelijk binnen veertien dagen van hun verblijf in de PI moeten worden gescreend door medewerkers maatschappelijke dienstverlening (MMD'ers). Deze screening houdt in dat gedetineerden wordt gevraagd naar de situatie op de leefgebieden zoals deze was voor aanvang van detentie. Het DPAN-document wordt aan het einde van detentie door een MMD'er afgesloten, waarbij nog een aantal vragen ingevuld wordt over de situatie zoals die bij ontslag uit detentie is. Deze informatie wordt gebruikt om de situatie bij ontslag uit detentie in kaart te brengen.

Niet van de hele onderzoeksgroep is echter informatie beschikbaar over de situatie op de leefgebieden. Van 7,7% van de gedetineerden die langer vastzaten dan twee weken is in DPAN geen informatie beschikbaar over de situatie op de leefgebieden. Dit percentage is lager dan in de eerdere metingen, wat betekent dat het in 2010 beter is gelukt om gedetineerden te screenen. De gedetineerden van wie we geen informatie hebben, zitten gemiddeld korter vast dan de gedetineerden van wie we wel informatie hebben en zijn vaker van het vrouwelijke geslacht. Het aandeel gedetineerden dat geboren is in één van de MOE-landen (landen gelegen in Midden- en Oost-Europa, zoals Polen, Roemenië en Bulgarije) is hoger onder niet gescreende gedetineerden dan onder gedetineerden die wel gescreend zijn. Mogelijke redenen hiervoor zijn dat niet duidelijk is naar welke gemeente deze gedetineerden terugkeren en taalproblemen.

Voor de beschrijving van de situatie van ex-gedetineerden op de leefgebieden zes maanden na detentie wordt gebruikgemaakt van registraties van acht gemeenten, te weten Amsterdam, Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss (en buurgemeenten), Purmerend en Spijkenisse. In totaal stroomt bijna 15% van de ex-gedetineerden uit onze onderzoeksgroep uit naar één van deze gemeenten.

Resultaten

Situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie

Hieronder wordt puntsgewijs aangegeven wat de situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie was voor gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren. Later wordt ingegaan op de individuele veranderingen van gedetineerden van wie we zowel de situatie op de leefgebieden direct voor, als bij ontslag uit detentie kennen.

- Voor en bij ontslag uit detentie heeft 84,2% van de gedetineerden een legitimatiebewijs.
- Voor detentie heeft 71,0% van de gedetineerden inkomen, bij ontslag uit detentie 61,7%. Voor detentie had 38,1% van de gedetineerden met een inkomen inkomen uit arbeid en 33,4% had een bijstandsuitkering.
- Voor detentie heeft 80,9% van de gedetineerden huisvesting, bij ontslag uit detentie 83,2%. Voor detentie wonen de meeste ex-gedetineerden in een huurwoning of bij familie. Bij ontslag uit detentie wonen meer mensen bij familie en in de maatschappelijke opvang dan voor detentie.
- Bijna drie kwart (73,1%) van de ex-gedetineerden heeft voor detentie schulden.
- Ruim een kwart (29,4%) van de gedetineerden had voor detentie contact met een zorginstelling. In de meeste gevallen gaat het om contact met verslavingszorg (50,8%) of om psychiatrische zorg (34,4%).

Verandering in problematiek op de leefgebieden tijdens detentie

De cijfers met betrekking tot individuele veranderingen in problematiek op de leefgebieden zijn beschikbaar voor het hebben van een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting. Net als in de vorige meting kan de verandering tijdens detentie op het gebied van schulden en zorgcontact niet in kaart gebracht worden, omdat geen informatie aanwezig is over de situatie op deze leefgebieden op het moment van ontslag uit detentie.

- Van de gedetineerden die voor detentie over een identiteitsbewijs beschikken, heeft bijna elke gedetineerde (ongeveer 99%) ook een identiteitsbewijs bij ontslag uit detentie. Van de gedetineerden die de PI zonder een identiteitsbewijs binnenkwamen, verkreeg 7,4% een identiteitsbewijs tijdens detentie.
- Van de gedetineerden met een inkomen voor detentie had 78,6% ook een inkomen bij ontslag uit detentie. In 2010 heeft bijna 22,0% van de gedetineerden die voor detentie geen inkomen hadden wel een inkomen bij ontslag uit detentie.
- Huisvesting had 95,7% van de ex-gedetineerden zowel voor detentie, als bij ontslag uit detentie. Zo'n 29% van de gedetineerden zonder huisvesting voor detentie heeft tijdens detentie huisvesting verkregen.

Situatie van gedetineerden zes maanden na detentie

De situatie zes maanden na detentie kan niet voor iedere ex-gedetineerde beschreven worden. Voor de derde meting van de monitor hebben we informatie uit acht gemeenten, namelijk Amsterdam, Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss (en buurgemeenten), Purmerend en Spijkenisse. Vergeleken met ex-gedetineerden die niet afkomstig zijn uit één van deze acht gemeenten zijn ex-gedetineerden binnen deze populatie vaker niet in Nederland geboren en zijn zij gemiddeld vaker en langer dan een jaar gedetineerd geweest. De gegevens zijn dus niet zonder meer generaliseerbaar naar de totale populatie ex-gedetineerden. Het geeft echter wel een indicatie van de problematiek op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie.

- Zes maanden na detentie beschikt 94,0% van de ex-gedetineerden over een geldig legitimatiebewijs.

- Bijna 90% van de ex-gedetineerden heeft zes maanden na detentie een inkomen. In ongeveer drie kwart van de gevallen gaat het om een uitkering.
- Van de ex-gedetineerden heeft 80,8% huisvesting zes maanden na detentie. Bijna de helft van de ex-gedetineerden met huisvesting woonde zes maanden na detentie zelfstandig, meer dan 20% woonde zes maanden na detentie bij familie.
- Niet alle schulden van de gedetineerden zijn bekend bij de gemeente. Van de gedetineerden heeft bijna 40% zes maanden na detentie in ieder geval schulden bij de gemeente.
- Van de ex-gedetineerden heeft ongeveer drie kwart (74,8%) zes maanden na detentie contact met een zorginstelling. Dit percentage is aan de hoge kant door de selectieve groep gedetineerden waarvan Amsterdam via de GGD informatie kon aanleveren.
- Zes maanden na detentie heeft 15,8% van de ex-gedetineerden geen problemen op de leefgebieden, ruim een derde kent op één leefgebied een probleem en ruim een derde kent problemen op twee van de leefgebieden.

Verandering in problematiek op de leefgebieden de eerste zes maanden na detentie

Door de gemeentelijke informatie over de situatie bij ontslag uit detentie te vergelijken met de situatie zes maanden na detentie blijkt dat bijna elke ex-gedetineerde in de eerste zes maanden na detentie zijn identiteitsbewijs, inkomen, en huisvesting behoudt. Aan de andere kant behoudt de ex-gedetineerde ook zijn schulden bij de gemeente. In de eerste zes maanden na detentie verkrijgt 42,9% van de ex-gedetineerden een identiteitsbewijs, 70,2% verkrijgt een inkomen, 26,6% verkrijgt huisvesting en 13,2% komt in contact met een zorginstelling.

Vergelijking met de resultaten van de eerste twee metingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden

De situatie op de leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie is in dit onderzoek op dezelfde manier gemeten als in de eerste twee metingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden. Over het algemeen zijn de resultaten van de derde meting in overeenstemming met de resultaten uit de eerdere metingen. De opvallendste verschillen tussen de drie metingen voor wat betreft de situatie op de vijf leefgebieden worden hieronder beschreven.

- In 2008 en 2009 was de problematiek van gedetineerden op leefgebied inkomen voor detentie minder groot dan in 2010. Van degenen met inkomen komt het inkomen in 2010 minder vaak voort uit arbeid.
- In vergelijking met 2009 is er in 2010 iets meer contact met een zorginstelling voor detentie.
- Het behouden van een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting voor diegenen die hier voor detentie wel over konden beschikken, gaat in 2010 beter dan in 2009.
- Aan de andere kant zien we dat het verkrijgen van huisvesting van gedetineerden die voor detentie geen huisvesting hadden in 2010 relatief minder succesvol was dan in de voorgaande jaren.

Samenhang tussen het justitieel profiel van gedetineerden en problematiek op de leefgebieden

De derde meting van de monitor nazorg is uitgebreid met justitiële achtergrondinformatie van gedetineerden, zodat een nog completer beeld kan worden geschetst van de leefsituatie van (ex-)gedetineerden. Het gaat hierbij om de volgende kenmerken: leeftijd bij de eerste veroordeling, het aantal vorige vrijheidsstraffen, de strafdreiging en het type delict dat gepleegd is.

Van 83,3% van de onderzoeksgroep is een justitieel profiel beschikbaar. Binnen deze groep was circa 20% 12 tot en met 14 jaar oud bij hun eerste veroordeling en ongeveer 30% was ouder dan 15 maar jonger dan 18 jaar oud ten tijde van de eerste veroordeling. Een klein deel van de onderzoeksgroep (13,0%) is 30 jaar of ouder bij de eerste veroordeling. Verder hebben de meeste ex-gedetineerden in onze onderzoeksgroep al een eerdere vrijheidsstraf opgelegd gekregen (41,4% heeft geen eerdere vrijheidsstraffen).

Wanneer we kijken naar de meest recente veroordeling dan zien we dat ongeveer de helft van de onderzoeksgroep is veroordeeld voor een delict met een strafdreiging tussen vier en acht jaar. Ruim 20% is veroordeeld voor het plegen van een delict met een strafdreiging van acht jaar of meer. Wat betreft de aard van het gepleegde delict is meer dan een derde van de onderzoeksgroep gedetineerd geraakt vanwege een vermogensdelict zonder geweld (zoals inbraak of (winkel)diefstal). Meer dan 20% heeft een geweldsdelict begaan, terwijl 13,5% gedetineerd is geraakt vanwege vernieling of de versterking van de openbare orde. Nog eens 13% is veroordeeld voor een drugsdelict.

Wanneer we kijken naar de samenhang tussen deze justitiële kenmerken en de situatie op de vijf leefgebieden, dan zien we een aantal opvallende resultaten:

- Voor detentie speelt de justitiële voorgeschiedenis een rol bij de situatie op de leefgebieden. Gedetineerden die ouder waren ten tijde van de eerste veroordeling hebben een grotere kans op inkomen voor aanvang van de laatste detentie en een kleinere kans op schulden. Een hoger aantal eerdere vrijheidsstraffen gaat gepaard met een kleinere kans op legitimatie en huisvesting voor detentie en een grotere kans op het hebben van contact met een zorginstelling.
- Gewelddelinquenten hebben vaker inkomen en huisvesting voor aanvang detentie dan gedetineerden die voor een vermogensdelict met geweld zijn veroordeeld.
- Ook drugsdelinquenten staan er voor detentie relatief "goed" voor. Zij beschikken vaker over huisvesting en hebben minder vaak schulden en zorg dan gedetineerden die voor een vermogensdelict met geweld zijn veroordeeld.
- Als het gaat om verandering in de problematiek op de leefgebieden, dan is detentieduur het meest belangrijk. Hoe langer de detentie, des te groter de kans om legitimatie, inkomen en huisvesting te verkrijgen. Daar staat tegenover dat de kans om inkomen te verliezen tijdens detentie ook toeneemt naarmate de detentieduur stijgt.

Samenhang tussen problematiek op de leefgebieden en recidivekans

In de derde meting wordt aan de hand van de voorspelde recidivekans nagegaan in hoeverre de problematiek op de vijf leefgebieden verschilt en of problemen worden opgelost. Er wordt gekeken of (ex-)gedetineerden met een hoge voorspelde recidivekans vaker problemen hebben op (één van) de leefgebieden dan (ex-)gedetineerden met een lagere voorspelde recidivekans. Daarnaast wordt onderzocht of er voor (ex-)gedetineerden met een hoge voorspelde recidivekans meer of juist minder geregeld wordt op nazorggebied dan voor (ex-)gedetineerden met een lagere voorspelde recidivekans.

- Er is een duidelijke samenhang tussen de voorspelde recidivekans en de situatie voor detentie. Hoe hoger de recidivekans, des te groter de problematiek op de leefgebieden. Voor detentie hebben gedetineerden met een grotere recidivekans minder vaak een legitimatiebewijs en huisvesting en vaker schulden en contact met een zorginstelling dan gedetineerden met een kleinere recidivekans.
- Bij het behouden en verkrijgen tijdens detentie speelt de recidivekans nauwelijks een rol.

Beperkingen

Deze derde meting kent een aantal beperkingen die ook in de eerdere metingen een rol speelden. Een eerste beperking heeft te maken met het gebruik van DPAN als databron. Zowel de informatie over de situatie voor detentie als de informatie over de situatie bij ontslag uit detentie verschilt van de informatie die gemeenten bijhouden. Onduidelijk is welke bron betrouwbaarder is om de situatie van gedetineerden voor detentie te beschrijven. Aangenomen kan worden dat de informatie over de situatie bij ontslag uit detentie vanuit gemeenten betrouwbaarder is dan de informatie uit DPAN. In DPAN wordt de problematiek bij ontslag uit detentie waarschijnlijk overschat, omdat het voor MMD'ers lastig blijkt om aan te geven of gedetineerden bij ontslag uit detentie beschikken over een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting. MMD'ers weten vaak niet of dit op de dag van ontslag geregeld is. De gedetineerde kan echter wel al afspraken gepland hebben voor de dag van ontslag of enkele dagen hierna om deze zaken bij de gemeente te regelen.

Een andere beperking van het onderzoek is dat niet over alle gedetineerden gerapporteerd kan worden. We missen informatie van een groep, namelijk gedetineerden die korter dan twee weken vastzaten. Om deze reden hebben de resultaten alleen betrekking op gedetineerden die langer dan twee weken vastzitten. Over gedetineerden die korter dan twee weken vastzitten, kunnen we dus geen uitspraken doen.

Niet iedere gedetineerde die langer dan twee weken vast heeft gezeten, is door een MMD'er gesproken en niet van elke gedetineerde is het gehele DPAN-document ingevuld. In deze derde meting is van 7,7% van de gedetineerden geen informatie beschikbaar. Ondanks dat dit nog een behoorlijke groep is, is dit wel een duidelijke verbetering ten opzichte van de eerste en tweede meting.

Een laatste kanttekening bij dit onderzoek is dat de situatie zes maanden na detentie niet voor iedere ex-gedetineerde beschreven kan worden. Bij deze derde meting van de monitor is het aantal gemeenten die informatie aanlevert weer iets gestegen, maar voorzichtigheid is geboden met betrekking tot de generalisatie van de resultaten naar de totale populatie. De verwachting is dat in de volgende meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden weer meer gemeenten gegevens kunnen verstrekken, waardoor steeds betrouwbaarder uitspraken gedaan kunnen worden over de problematiek van ex-gedetineerden op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie.

Discussie

In deze derde meting van de monitor nazorg hebben we onder meer een antwoord willen geven op de vraag welke groepen ex-gedetineerden de meeste problemen hebben op de leefgebieden en voor wie nazorg leidt tot oplossing van mogelijke problemen op de vijf leefgebieden. Het is belangrijk om te weten wie precies de groep gedetineerden zijn voor wie de problemen op de leefgebieden het grootst zijn. Zo kan in de praktijk hierop ingespeeld worden door zich meer te richten of beter maatwerk te bieden aan deze groepen gedetineerden.

Uit onze resultaten blijkt dat met name de detentieduur een rol speelt bij het verkrijgen en behouden van het legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting. Hoe langer een gedetineerde vastzit, hoe groter de kans is dat hij aan het einde van zijn detentie beschikt over een legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting. Hier lijkt vooral sprake te zijn van een gelegenheidseffect. Het is gemakkelijker iets te regelen voor een gedetineerde als hij langer vastzit. Overigens gaat het effect van detentieduur op het gebied van inkomen ook de andere kant op. Voor gedetineerden die voor detentie al een inkomen hadden, resulteert een langere detentie in een grotere kans om het inkomen te verliezen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat gedetineerden geen recht hebben op een uitkering. Wanneer iemand gedetineerd raakt, dan stopt de uitkering na een maand. Dit bemoeilijkt de taak van de MMD'er om te zorgen dat gedetineerden een inkomen hebben op het moment dat zij vrijkomen. Verder is gebleken dat de voorspelde kans dat gedetineerden recidiveren sterk samenhangt met de problematiek voor detentie. Hoe hoger de voorspelde recidivekans van gedetineerden, hoe groter de kans is dat zij problemen hebben voor detentie. Deze groep vraagt dan ook extra aandacht om te zorgen dat het doel van het nazorgbeleid wordt gehaald, namelijk dat voor alle gedetineerden de problemen op de nazorggebieden zijn opgelost aan het einde van hun detentie. Op methodologisch vlak is de monitor wederom op een aantal punten verbeterd. Zo wordt er van meer gedetineerden informatie bijgehouden in DPAN. De tweede methodologische verbetering betreft de situatie zes maanden na detentie. Bij de eerste meting konden we gegevens van drie gemeenten gebruiken die niet met elkaar te vergelijken waren. In de tweede meting van de monitor was informatie beschikbaar van zes gemeenten en in de derde meting van acht gemeenten. In 2013 zal over de vierde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden gerapporteerd worden. Voor deze vierde meting zal de situatie op de vijf leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie opnieuw beschreven worden aan de hand van gegevens uit DPAN, maar dit keer uit een vernieuwde en verbeterde versie van DPAN, welke eind 2010 in werking is gegaan. Voor de situatie zes maanden na detentie hopen we weer van meer gemeenten informatie te kunnen gebruiken, zodat er een steeds representatiever beeld ontstaat van de problematiek op de vijf leefgebieden van ex-gedetineerden zes maanden na detentie.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Het aantal gedetineerden dat na hun detentie opnieuw wordt veroordeeld door de rechter is hoog: ongeveer de helft van de gedetineerden wordt binnen twee jaar nadat ze zijn vrijgekomen voor een nieuw delict veroordeeld (Wartna et al. 2011). Eén van de manieren van het ministerie van Veiligheid en Justitie waarop getracht wordt om deze recidive omlaag te brengen, is door al tijdens de detentie te beginnen met het aanbieden van nazorg aan gedetineerden. Het doel van deze nazorg is om door middel van samenwerking tussen het ministerie, gemeenten en andere ketenpartners te zorgen dat problemen van gedetineerden op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorg zoveel mogelijk worden opgelost dan wel voorkomen tijdens detentie. Om dit voor elkaar te krijgen ligt de verantwoordelijkheid voor deze zaken tijdens detentie bij het gevangeniswezen, na detentie verschuift de verantwoordelijkheid naar de gemeente waarnaar een ex-gedetineerde uitstroomt. De leidraad waarop de samenwerking tussen gevangeniswezen en gemeenten plaats kan vinden is verwoord in het Samenwerkingsmodel Nazorg (ex-)gedetineerde burgers dat is opgesteld door het ministerie van Veiligheid en Justitie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

De monitor nazorg ex-gedetineerden van het WODC (Weijters & More, 2010) is ontwikkeld om de problemen die (ex-)gedetineerden hebben op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorg in kaart te brengen. Concreet wordt in de monitor gekeken in welke mate (ex-)gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling hebben op drie momenten in de tijd: (1) op het moment dat zij een penitentiaire inrichting (PI) binnenkomen, (2) op het moment dat hun detentie erop zit en (3) op het moment dat zij zich zes maanden in de vrije maatschappij bevinden. Daarnaast is het doel van de monitor om te beschrijven hoe de situatie op deze vijf leefgebieden tussen de drie meetmomenten verandert.

In de eerste rapportage van de monitor nazorg is de situatie op de vijf leefgebieden beschreven van gedetineerden die in de periode 1 juli 2008 tot en met 31 december 2008 zijn vrijgekomen uit een PI. In het tweede rapport is de situatie op de leefgebieden beschreven van gedetineerden die in de periode 1 juli 2009 tot en met 31 december 2009 zijn vrijgekomen uit een Nederlandse PI. Door een aanpassing in de belangrijkste databron van dit onderzoek, het Digitaal Platform Aansluiting Nazorg (DPAN), worden in voorliggend rapport gedetineerden bestudeerd die in de periode 1 juli 2010 tot en met 30 november 2010 zijn uitgestroomd uit een PI. Vanaf 1 december 2010 zijn er namelijk wijzigingen aangebracht in DPAN om uitwisseling van informatie tussen de gemeente en PI's te bevorderen. Zo is er bijvoorbeeld een gemeenteblad toegevoegd, zodat er meer ruimte is voor informatie-uitwisseling tussen gemeente en de PI in plaats van alleen overdracht van informatie door de PI aan de gemeente. Om de vergelijkbaarheid tussen de drie rapportages te waarborgen wordt in de derde meting alleen informatie gebruikt afkomstig uit het DPAN van voor 1 december. Zodoende wordt een beeld geschetst van gedetineerden die zijn uitgestroomd uit een PI in de periode 1 juli tot en met 30 november 2010. De dossiers van deze groep zijn dus op dezelfde wijze gevuld als die van de onderzoeksgroepen van de eerste twee metingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden.

1.2 Opzet derde meting monitor nazorg ex-gedetineerden

Ten opzichte van de eerste twee metingen van de monitor nazorg is bij de derde meting meer informatie beschikbaar over de situatie van ex-gedetineerden zes maanden na detentie. Er zijn namelijk meer gemeenten in de monitor opgenomen dan voorheen. Voor de eerste monitor hebben drie gemeenten data aangeleverd, terwijl zes gemeenten aan de tweede monitor hebben meegewerkt. Bij de derde monitor zijn de gegevens over de situatie zes maanden na detentie afkomstig van acht gemeenten. Doordat het aantal gemeenten dat informatie aanlevert, is toegenomen, kan de situatie van meer ex-gedetineerden worden onderzocht. Zodoende kan in de derde meting een completer en meer betrouwbaar beeld geschetst worden van de situatie aangaande identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorgcontact zes maanden na detentie. Hoewel het aantal deelnemende gemeenten in deze derde monitor weer is gestegen, kunnen we voor slechts een deel van de populatie ex-gedetineerden de situatie zes maanden na detentie onderzoeken. Bovendien kan met drie meetmomenten beter worden onderzocht of de problematiek op de leefgebieden door de tijd heen is veranderd. De situatie van gedetineerden die zijn uitgestroomd in 2008, 2009 en 2010 wordt in de derde monitor vergeleken. Bij alle drie de meetmomenten is informatie over het hebben van een id-bewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling afkomstig uit DPAN en op dezelfde wijze verzameld.

In de derde monitor wordt verder aandacht besteed aan de vraag welke groepen ex-gedetineerden de meeste problemen hebben op de leefgebieden en voor wie nazorg potentieel het meeste oplevert. Door gebruik te maken van de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD) kunnen verschillende profielen van ex-gedetineerden worden onderscheiden. Verschillende kenmerken van de justitiële loopbaan worden bekeken, zoals de leeftijd waarop men voor het eerst is veroordeeld, het aantal eerdere veroordelingen en het soort en de zwaarte van het delict waarvoor men veroordeeld is.

Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt in de voorspelde recidivekans van ex-gedetineerden door gebruik te maken van StatRec. StatRec voorspelt de recidivekans aan de hand van persoonskenmerken en strafrechtelijke gegevens (Wartna, Tollenaar & Bogaerts, 2009). Hierbij kijken we zowel of (ex-)gedetineerden met een hoge voorspelde recidivekans vaker problemen hebben op de vijf leefgebieden in vergelijking met (ex-)gedetineerden die een lagere voorspelde recidivekans hebben, als naar de vraag of voor gedetineerden met een hogere recidivekans problemen op de leefgebieden beter voorkomen of opgelost worden dan voor gedetineerden met een lagere recidivekans.

Het is interessant om zowel naar de samenhang met problemen op de leefgebieden voor detentie te kijken, als naar de samenhang met de verandering tijdens detentie. Door de kenmerken te identificeren die samengaan met meer problemen op de vijf leefgebieden kan in de praktijk hierop ingespeeld worden door meer aandacht te geven of beter maatwerk te bieden aan deze groepen gedetineerden. Door te laten zien voor wie het tijdens detentie beter lukt om problemen op te lossen of te voorkomen, en voor wie juist niet, kan bepaald worden of er evenveel tijd en energie in verschillende groepen gedetineerden gestoken moet worden tijdens detentie.

1.3 Onderzoeksvragen

Om de drie verschillende cohorten met elkaar te kunnen vergelijken zal de derde meting deels stilstaan bij dezelfde onderzoeksvragen als de vorige metingen. De derde meting zal daarnaast op een aantal punten worden uitgebreid. Er wordt begonnen met het schetsen van de problematiek op de vijf leefgebieden. Daarnaast

wordt er gekeken naar de samenhang tussen deze problematiek en (delict)kenmerken en de justitiële voorgeschiedenis van ex-gedetineerden.

- 1 In hoeverre verandert de situatie met betrekking tot de vijf leefgebieden identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorgcontact tijdens detentie en zes maanden na detentie?

Zoals al eerder is aangegeven is de dataverzameling van de derde monitor in grote lijnen hetzelfde als bij de eerste en tweede monitor, zodat kan worden nagaan in hoeverre de resultaten van de drie metingen verschillen.

- 2 In hoeverre verschillen gedetineerden die in de tweede helft van 2010 zijn vrijgekomen uit een PI van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 en 2009 zijn vrijgekomen in de mate waarin men beschikt over een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling direct voor, direct na en zes maanden na detentie?

Op basis van sociaal-demografische kenmerken en justitiële kenmerken kunnen verschillende profielen ex-gedetineerden worden opgesteld. Onder justitiële kenmerken verstaan we onder andere het type delict en de zwaarte van het gepleegde delict, de duur van de detentie, de leeftijd waarop de eerste veroordeling plaatsvond en het aantal eerdere veroordelingen. Naar welke kenmerken we precies zullen gaan kijken voor het opstellen van de verschillende profielen, zullen we beargumenteren in hoofdstuk vier. Aan de hand van de wetenschappelijke literatuur op dit terrein en op basis van bestaande (criminologische) theorieën zal een onderbouwde keus worden gemaakt.

- 3.1 In hoeverre is er samenhang tussen de problematiek op de leefgebieden en het justitiële profiel van ex-gedetineerden?
- 3.2 In hoeverre is er samenhang tussen de verandering in de problematiek op de leefgebieden en het justitiële profiel van ex-gedetineerden?

Verder bekijken we de relatie tussen de voorspelde recidivekans en de problematiek op de vijf leefgebieden en de verandering tijdens detentie. We kijken bijvoorbeeld of ex-gedetineerden met een hoge voorspelde recidivekans vaker problemen hebben op (één van) de leefgebieden dan gedetineerden met een lagere recidivekans. Daarnaast onderzoeken we of er voor ex-gedetineerden met een hoge voorspelde recidivekans meer of juist minder geregeld wordt op nazorggebied dan voor ex-gedetineerden met een lagere voorspelde recidivekans.

- 4 In hoeverre hangt de voorspelde recidivekans samen met de problematiek op de vijf leefgebieden en in hoeverre is er samenhang tussen de verandering in de problematiek op de leefgebieden en de voorspelde recidivekans van ex-gedetineerden?

2 Methode

2.1 Onderzoeksgroep

Voor de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden wordt de situatie beschreven van gedetineerden die in de periode 1 juli 2010 tot en met 30 november 2010 zijn uitgestroomd uit een Nederlandse PI en zich in een Nederlandse gemeente hebben gevestigd. Net als in de tweede meting van de monitor nazorg zijn de gegevens van kortgestraften die korter dan twee weken vastzitten buiten beschouwing gelaten. De onderzoeksvragen kunnen daarom alleen beantwoord worden op basis van informatie van gedetineerden die langer vastzaten dan twee weken. Hoewel er in de eerste meting wel informatie beschikbaar is over kortgestraften wordt deze informatie uit de eerste meting in deze rapportage buiten beschouwing gelaten om de vergelijkbaarheid van de drie metingen te waarborgen. Het is van belang op te merken dat de resultaten in deze monitor niet betrekking hebben op alle ex-gedetineerden, maar alleen gaan over ex-gedetineerden die langer dan twee weken gedetineerd zijn geweest.

In tabel 1 is een cijfermatig overzicht gegeven van de onderzoeksgroep. De onderzoeksgroep omvat de gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoorden. De doelgroep van het nazorgbeleid betreft alle volwassen (ex-) gedetineerde burgers (achttien jaar en ouder) met een geldige verblijfstatus die na verblijf in een Nederlandse PI terugkeren naar een Nederlandse gemeente¹. Van DJI is uit TULP-GW² informatie verkregen over de personen die in 2010 uit een PI vrijkwamen. De passanten (bijvoorbeeld personen die na de detentie doorstromen naar een tbs-inrichting) zijn uit dit bestand gehaald. Bovendien zijn alle personen die in vreemdelingenbewaring zaten en uitgeleverd of uitgezet zouden worden uit dit bestand gehaald. Ook zijn de gedetineerden die een elektronische detentie hadden (en hun straf dus thuis uitzaten) uitgesloten, alsmede de niet-legalen die vastzaten in een inrichting van het gevangeniswezen en de personen van wie niet bepaald kon worden of ze legaal of illegaal in Nederland waren. Verder is nog een aantal personen verwijderd vanwege registratiefouten. Ongeveer 4.000 personen vallen buiten de onderzoeksgroep omdat zij korter dan twee weken gedetineerd waren. Van de personen die in de onderzoeksperiode meerdere keren zijn vrijgekomen uit detentie wordt de situatie die betrekking heeft op hun eerste detentie in kaart gebracht. De groep gedetineerden over wie uiteindelijk gerapporteerd wordt, bestaat uit 9.690 personen.

---

¹ De beschrijving van de doelgroep van het nazorgbeleid is te vinden in het samenwerkingsmodel nazorg volwassenen (ex-)gedetineerde burgers gemeenten – Justitie.

² TULP-GW is het registratiesysteem van DJI waarin informatie wordt bijgehouden over wie gedetineerd zijn.

Tabel 1 Selectie van de onderzoeksgroep

Totale uitstroom PI's 2010	67.962
Af: Overplaatsingen	20.354
Af: Onttrekkers detentie	470
Af: Passanten (TBS, BOPZ en PIJ)	33
Af: Vreemdelingen	9.398
Af: Elektronische detentie	920
Af: Niet legaal of status onbekend	4.466
Doelgroep 2010	32.321
Af: uitstroom in maanden jan-juli & dec	18.315
Doelgroep cohort 3	14.006
Af: Registratiefout detentie	47
Af: Korter dan twee weken in detentie	3.936
Af: Meerdere detenties	333
Unieke personen³	9.690

In tabel 2 is een aantal achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep beschreven. Uit deze tabel blijkt dat de onderzoeksgroep vooral bestaat uit mannen en dat ruim de helft van de onderzoeksgroep jonger is dan 35 jaar op het moment van vrijlating. Daarnaast is ongeveer 64% van de ex-gedetineerden geboren in Nederland en heeft circa 90% van de ex-gedetineerden geen geregistreerd partner. Verder blijkt nog dat meer dan de helft van de ex-gedetineerden maximaal drie maanden heeft vastgezet. De verschillen met de onderzoeksgroepen van de eerste twee metingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden zijn klein en niet significant (zie tabel A1 in bijlage 2).

---

³ We spreken hier van unieke personen, aangezien van gedetineerden die vaker dan één keer vrijkomen in de onderzoeksperiode alleen de informatie over de eerste detentie wordt meegenomen.

Tabel 2 Kenmerken van ex-gedetineerden (%)

	N totaal 9.690		N totaal 9.690
Geslacht		Burgerlijke staat	
Man	92,9	Geregistreerd partner	10,6
Vrouw	7,1	Geen geregistreerd partner	89,4
N	9.690	N	7.039
Leeftijd		Detentieduur	
18 en 19	5,4	2 weken tot 1 maand	31,5
20 t/m 24	19,4	1 tot 3 maanden	29,2
25 t/m 29	16,3	3 tot 6 maanden	16,9
30 t/m 34	13,5	6 maanden tot 1 jaar	11,0
35 t/m 39	13,9	Meer dan 1 jaar	11,5
40 t/m 44	12,0	N	9.555
45 t/m 49	8,8		
50 t/m 59	8,5		
60 en ouder	2,2		
N	9.690		
Geboorteland			
Nederland	63,9		
Turkije	2,3		
Marokko	4,7		
Suriname	6,7		
Nederlandse Antillen en Aruba	7,3		
Overig westers	7,6		
Overig niet-westers	7,6		
N	9.664		

2.2 Databronnen

2.2.1 Begin van detentie

Om de situatie van gedetineerden op de vijf leefgebieden aan het begin van hun detentie te beschrijven, maken we gebruik van gegevens die worden bijgehouden in DPAN. Net als bij de eerste twee metingen van de monitor nazorg wordt in de derde meting gebruikgemaakt van de 'oude'⁴ versie van DPAN. In de volgende meting zal gebruikgemaakt worden van een vernieuwde versie van DPAN welke medio december 2010 in gebruik is genomen. Alle gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren, worden in de eerste dagen van hun verblijf in de PI gescreend door MMD'ers. Deze screening houdt in dat gedetineerden wordt gevraagd naar de situatie op de leefgebieden zoals deze was voor aanvang van de detentie. De verkregen informatie over de problematiek op de leefgebieden wordt geïnventariseerd in een basisdocument⁵ dat gebruikt wordt voor het informeren van de gemeente waar de gedetineerde na zijn detentie naar toe gaat. De overdracht van deze informatie dient binnen tien dagen na aanvang van de detentie te hebben

⁴ Met het *oude* DPAN bedoelen we de versie die tot december 2010 in gebruik was. Wanneer we spreken over het nieuwe DPAN bedoelen we de versie die vanaf december 2010 gebruikt wordt om de situatie van gedetineerden op de vijf leefgebieden te registreren.

⁵ Een document kent een aantal tabbladen met daarin vragen op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, zorg en reclasseringscontact. In bijlage 3 is een DPAN-dossier weergegeven.

plaatsgevonden. Een snelle overdracht van informatie is gewenst, omdat daardoor gezamenlijk met gemeenten of veiligheidshuizen acties genomen kunnen worden voordat de gedetineerde ontslagen wordt. Als een gedetineerde wordt overgeplaatst naar een andere inrichting kan het document nog steeds gebruikt worden door de afdeling MMD van de inrichting waar de gedetineerde naar toe gaat. Het basisdocument wordt dus ook gebruikt om andere MMD'ers te informeren.

Naast het basisdocument bestaat ook het overdrachtsdocument en het ontslagdocument. Het overdrachtsdocument wordt alleen aangemaakt voor langgestraften (i.e., gedetineerden met een strafrestant van vier maanden of meer na vonnis in eerste aanleg). In dit document wordt een actuele stand van zaken gegeven van de problematiek van de gedetineerde op de leefgebieden. Dit document wordt acht weken voor de ontslagdatum naar de gemeente gestuurd.

Het ontslagdocument wordt voor alle gedetineerden opgemaakt. Dit document wordt meestal door een MMD'er opgemaakt op de dag van ontslag van de gedetineerde. In het ontslagdocument wordt vermeld wanneer de gedetineerde is vrijgelaten en hoe de situatie op de leefgebieden is op het moment dat de gedetineerde vrijkomt. Het ontslagdocument wordt naar de gemeente gestuurd die zo op de hoogte wordt gebracht van het feit dat een ex-gedetineerde weer in de gemeente gaat wonen en daar mogelijk gebruik gaat maken van gemeentelijke voorzieningen. In het ontslagdocument staat tevens de informatie die verkregen is bij de screening van de gedetineerde aan het begin van de detentie. Deze informatie kan in de loop van de detentie zijn aangepast naar aanleiding van nieuwe informatie over de situatie van de gedetineerde. Het ontslagdocument geeft daarom actuelere informatie over de situatie voor detentie dan de informatie die direct na de screening in het basisdocument is gezet. De informatie uit het ontslagdocument zal dan ook gebruikt worden om de situatie van de gedetineerde zoals die bestond voor zijn detentie in kaart te brengen.

De informatie die verkregen wordt via het basisdocument, het overdrachtsdocument en het ontslagdocument wordt (digitaal) verwerkt en opgeslagen in DPAN. DPAN bestaat uit een aantal tabbladen gevuld met vragen over de situatie op de leefgebieden. Van de MMD'er wordt gevraagd om deze vragen in te vullen op basis van één of meerdere gesprekken met de gedetineerde en door te sturen naar de gemeente. Het systeem vereist echter niet dat alle vragen ook daadwerkelijk ingevuld worden. Dat is anders bij het tabblad dat de managementinfo moet genereren. De managementinformatie wordt gebaseerd op een beperkt aantal vragen over de situatie op de leefgebieden. Deze vragen moeten verplicht ingevuld worden. Als de vragen niet beantwoord worden, kan het document niet verwerkt worden. In de managementinformatie wordt alleen gekeken of er bij een gedetineerde sprake is van een zorgvraag op één van de leefgebieden. Dat wil zeggen, er wordt aangegeven of de gedetineerde een identiteitsbewijs, huisvesting en inkomen heeft en bekend is bij een zorginstelling. Er wordt niet gevraagd om wat voor inkomen, huisvesting of zorg het dan gaat.

De managementinformatie wordt ook als bron gebruikt om de situatie voor detentie te beschrijven op het gebied van identiteitsbewijs, huisvesting, inkomen en zorgcontact. Over het leefgebied schulden wordt geen managementinfo bijgehouden, omdat bij de ontwikkeling van DPAN vier leefgebieden centraal stonden. Pas later is het leefgebied schulden erbij gekomen. Op het leefgebied zorg kijken we naar het zorgcontact dat een gedetineerde heeft en niet naar de zorgbehoefte. Dit wordt in DPAN niet bijgehouden.

Een beperking aan het gebruik van de DPAN-dossiers is dat niet van alle gedetineerden een volledig ingevuld dossier beschikbaar is. Van niet alle gedetineerden wordt namelijk de informatie op de leefgebieden ingevoerd in DPAN. Een andere beperking is dat het dossier gevuld wordt met informatie die afkomstig is van de gedetineerde

zelf. Dit hoeft niet altijd overeen te komen met de werkelijke situatie waarin de gedetineerde zich bevindt. De informatie die gebruikt wordt, kan verschillen met informatie zoals die bijvoorbeeld bij de gemeente bekend is. In de nieuwe versie van DPAN wordt getracht dit probleem te voorkomen doordat er een gemeenteblad is toegevoegd. Zodra een gedetineerde de PI binnenkomt, wordt de gemeente gevraagd dit blad met vragen over de situatie van de gedetineerde op de vijf leefgebieden, zoals die bij de gemeente bekend is, in te vullen. Deze informatie wordt vervolgens met de gedetineerde besproken en kan verder aangevuld worden met de informatie die de gedetineerde levert. Een andere verbetering van het nieuwe DPAN is dat er ook wordt gevraagd naar de schuldenproblematiek van gedetineerden voor detentie. Hierdoor zal vanaf de vierde meting van de monitor nazorg een beter beeld kunnen worden geschetst wat betreft de schuldenproblematiek dan in deze meting mogelijk is.

2.2.2 Einde van detentie

In het ontslagdocument van een gedetineerde kan de MMD'er een aantal vragen beantwoorden over de situatie aan het einde van de detentie. De vragen worden echter slechts beperkt ingevuld door MMD'ers. Dit werd ook geconstateerd door Kuppens en Ferwerda (2008) in eerder onderzoek naar de aard en omvang van problematiek van ex-gedetineerden op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting en zorg. Daarnaast is het niet mogelijk voor elk leefgebied de situatie op de dag van ontslag in kaart te brengen. In DPAN worden geen vragen gesteld over schulden en zorg na detentie. In het ontslagdocument dient wel de managementinformatie ingevuld te worden. Drie van de vragen die daar gesteld worden, worden gebruikt voor de meting van het moment bij ontslag uit detentie. Bruikbare vragen worden gesteld op het gebied van inkomen, huisvesting en identiteitsbewijs. Er zijn echter kanttekeningen te plaatsen bij de betrouwbaarheid van deze vragen. Op het moment van ontslag ziet een MMD'er de gedetineerde doorgaans niet meer. De antwoorden zijn dan ook een weergave van de inschatting die een MMD'er maakt naar aanleiding van eerdere contacten met de gedetineerde, de gemeente en andere ketenpartners. De MMD'ers weten vaak niet of een inkomen, onderdak of identiteitsbewijs ook echt direct op de dag van ontslag aanwezig is. De gedetineerde kan afspraken gepland hebben om kort na ontslag deze zaken bij de gemeente te regelen. Uit de eerste meting van de monitor nazorg is duidelijk geworden dat de MMD'er met name op inkomensgebied de situatie op de dag van ontslag negatiever inschat dan achteraf uit gegevens van de gemeente blijkt (Weijters & More, 2010, p. 72).

In de nieuwe versie van DPAN zal de vraag over de ontslagsituatie op het gebied van inkomen betrouwbaarder zijn. Er zal namelijk niet alleen gevraagd worden of betrokkene op de dag van ontslag kan beschikken over inkomen, maar ook of er afspraken zijn gemaakt om dat na ontslag te regelen. De MMD'er heeft op deze manier meer mogelijkheden om de situatie na detentie in de managementinformatie te beschrijven. Tevens wordt in de nieuwe versie van DPAN in de managementinformatie gevraagd naar schulden en contact met zorginstellingen na detentie.

2.2.3 Zes maanden na detentie

Voor de beschrijving van de situatie van ex-gedetineerden op de leefgebieden zes maanden na detentie wordt gebruikgemaakt van registraties van gemeenten. Een gezamenlijke, uniforme registratie van gemeenten op dit gebied bestaat niet. Om die reden worden gemeenten gericht benaderd met de vraag of men informatie bijhoudt over de situatie op de vijf nazorggebieden zes maanden na detentie van

ex-gedetineerden die naar hun gemeente terug zijn gekeerd. In de eerste rapportage van de monitor hebben we informatie kunnen gebruiken afkomstig uit Eindhoven, Amsterdam en Rotterdam. In de tweede meting is gebruikgemaakt van informatie uit de gemeenten Amsterdam, Assen, Eindhoven, Oss (en buurgemeenten)⁶, Purmerend en Spijkenisse.

Om voor de derde meting van de monitor meer gemeentelijke informatie te kunnen gebruiken is naar alle gemeentelijke nazorgcoördinatoren een e-mail gestuurd met daarin de vraag of gemeenten een registratie bijhielden over de leefsituatie van hun ex-gedetineerden of dat gemeenten dit bij wilden gaan houden. Daarnaast is contact opgenomen met alle veiligheidshuizen die Nederland kent. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal gemeenten dat informatie verschaft over de positie van ex-gedetineerden zes maanden na detentie iets is toegenomen. Voor de derde monitor hebben acht gemeenten gegevens aangeleverd. Het gaat om de volgende gemeenten: Amsterdam, Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss (en buurgemeenten), Purmerend en Spijkenisse.

Assen, Emmen, Hoogeveen (allen behorend tot het veiligheidshuis Drenthe), Breda en het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf (Oss en omgeving) hebben informatie aangeleverd over ex-gedetineerden met behulp van een excelsheet die door het WODC gemaakt is. Deze excelsheet maakt het mogelijk om op een eenvoudige manier de belangrijkste informatie op de leefgebieden bij te houden.⁷ De gemeenten Assen, Emmen, Hoogeveen en Oss en omgeving hebben op alle leefgebieden informatie over de situatie voor detentie, bij ontslag uit detentie en zes maanden na detentie. De informatie is gebaseerd op gegevens van ketenpartners en uit gemeentelijke registratiesystemen. De gemeente Breda heeft alleen informatie over de situatie zes maanden na detentie aangeleverd.

Informatie over Amsterdamse ex-gedetineerden is beschikbaar via twee gemeentelijke diensten, namelijk de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en Dienst Werk en Inkomen (DWI). De GGD houdt informatie bij over het soort inkomen, het soort huisvesting en het soort zorg. Drie keer per jaar wordt de situatie op deze gebieden door de mentor van een cliënt doorgegeven aan de veldregisseur, die het vervolgens binnen de GGD registreert. De situatie op deze gebieden wordt niet precies zes maanden na detentie bepaald, maar is gebaseerd op het dichtstbijzijnde meetmoment van de GGD.

Via DWI is informatie beschikbaar over personen die in het verleden contact hebben gehad met DWI. Van deze personen weet DWI wat voor soort huisvesting ze voor detentie, op de dag van ontslag en zes maanden na detentie hadden. Deze informatie op het gebied van huisvesting is nauwkeuriger wat betreft het moment van meten dan de informatie van de GGD. De GGD houdt namelijk niet van alle ex-gedetineerden informatie bij maar alleen van een specifieke groep. Zij hebben gegevens over mensen die in het kader van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)⁸ contact hebben met een begeleider van de GGD. Daarom wordt de informatie van DWI als leidend genomen om de situatie op het gebied van huisvesting van Amsterdamse ex-gedetineerden in kaart te brengen.

De gemeenten Spijkenisse en Purmerend houden informatie over nazorg aan ex-gedetineerden bij in een registratiesysteem dat ze zelf in het kader van nazorg heb-

---

⁶ Het Veiligheidshuis Maas- en Leijgraaf houdt gegevens bij van ex-gedetineerden uit het district Maasland. Dit zijn de gemeenten Oss, Lith, Maasdonk en Bernheze.

⁷ Deze excelsheet is te vinden op www.hetccv.nl/dossiers/Nazorg+ex-gedetineerden/landelijk---wodc-monitor-tool

⁸ De OGGz richt zich op mensen die volgens hun omgeving zorg nodig hebben. Ze vragen zelf geen hulp omdat ze de weg niet weten, omdat ze vinden dat ze zelf geen hulp nodig hebben of omdat ze slechte ervaringen hebben met hulpverlening (bron: GGZ Amsterdam).

ben opgezet. De gemeente Purmerend houdt geen informatie bij over het bezitten van een identiteitsbewijs.

Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss e.o. Purmerend en Spijkenisse hebben informatie over alle ex-gedetineerden die door de MMD'er bij de gemeenten als gedetineerd zijn gemeld. Bij de gemeente Amsterdam heeft het WODC zowel bij de GGD als bij DWI aangegeven welke personen ex-gedetineerd waren en uit Amsterdam kwamen. De gemeentelijke diensten hebben uiteindelijk uitgezocht of die ex-gedetineerden bij hun bekend waren.

2.2.4 Representativiteit gegevens gemeenten

Van 14,6% van de gedetineerden uit de onderzoeksgroep is informatie aanwezig over de situatie op de leefgebieden zes maanden na detentie. De informatie over de ex-gedetineerden komen uit acht grotere gemeenten. In tabel 3 wordt bekeken of deze selectie van ex-gedetineerden representatief is voor het totale cohort. De representativiteit wordt op een aantal sociaal-demografische kenmerken en delictkenmerken getoetst.

Tabel 3 Representativiteit acht gemeenten

	Acht ge- meenten	Totale cohort		Acht ge- meenten	Totale cohort
	N totaal	N totaal		N totaal	N totaal
	1.414	9.690		1.414	9.690
Geslacht			Burgerlijke staat		
Man	92,0	92,9	Geregistreerd partner	8,9	10,6
			Geen geregistreerd partner		
Vrouw	8,0	7,1	partner	91,1	89,4
N	1.414	9.690	N	1.017	7.039
Leeftijd			Detentieduur		
18 en 19	4,9	5,4	2 weken tot 1 maand	30,8	31,5
20 t/m 24	20,2	19,4	1 tot 3 maanden	26,6	29,2
25 t/m 29	15,8	16,3	3 tot 6 maanden	17,6	16,9
30 t/m 34	12,0	13,5	6 maanden tot 1 jaar	11,1	11,0
35 t/m 39	12,2	13,9	Meer dan 1 jaar	13,9	11,5 *
40 t/m 44	12,2	12,0	N	1.392	9.555
45 t/m 49	9,9	8,8	Aantal vorige veroordelingen		**
50 t/m 59	10,5	8,5	Geen eerdere veroordeling	7,7	11,2 *
60 en ouder	2,3	2,2	1 veroordeling	7,8	7,9
N	1.414	9.690	2-5 veroordelingen	24,8	24,5
Geboorteland			6-10 veroordelingen	19,9	19,0
Nederland	56,6	63,9 *	11-20 veroordelingen	17,9	17,3
Turkije	2,0	2,3	21-30 veroordelingen	6,6	7,6
			Meer dan 30 veroordelingen		
Marokko	6,4	4,7 *	N	1.188	8.067
Suriname	16,9	6,7 *			
Nederlandse Antillen en					
Aruba	6,0	7,3			
Overig westers	4,2	7,6 *			
Overig niet-westers	7,9	7,6			
N	1.412	9.664			

* Cijfers verschillen significant van de totale groep ($p < 0,01$).

** Het aantal eerdere detenties van de personen waarvan we informatie hebben over de situatie zes maanden na detentie is gemiddeld hoger dan die van het totale cohort ($p < 0,01$).

Uit tabel 3 blijken drie opvallende verschillen. Ten eerste is er binnen de populatie ex-gedetineerden uit de acht gemeenten sprake van een oververtegenwoordiging van ex-gedetineerden die niet in Nederland geboren zijn. Dit komt vooral door de grote populatie ex-gedetineerden uit Amsterdam. Het tweede verschil in achtergrondkenmerken tussen alle ex-gedetineerden en de ex-gedetineerden van wie we informatie uit de acht gemeenten hebben, betreft de detentieduur. Het aandeel gedetineerden dat langer dan een jaar heeft vastgezeten is significant hoger bij de gedetineerden uit de acht gemeenten dan het totale cohort gedetineerden. Een laatste verschil tussen de groep gedetineerden uit de acht gemeenten en het totale cohort gedetineerden heeft betrekking op het aantal eerdere veroordelingen. Vergelijken met het totale cohort zijn gedetineerden uit de acht gemeenten gemiddeld vaker eerder veroordeeld geweest voor een misdrijf door de rechter. In het totale cohort heeft 11,2% geen eerdere veroordelingen. Van de ex-gedetineerden van wie we gemeentelijke informatie hebben, is slechts 7,7% niet eerder veroordeeld geweest. Bovendien ligt het percentage gedetineerden dat meer dan 30 keer veroordeeld is geweest hoger bij de groep van wie er gemeentelijke informatie beschikbaar is dan bij het totale cohort (respectievelijk 15,2 % en 12,5 %).

2.2.5 Van welke gedetineerden hebben we geen informatie op de leefgebieden?

De doelgroep van het nazorgbeleid bestaat uit alle volwassen (ex-)gedetineerde burgers (18 jaar en ouder) met een geldige verblijfstatus die na verblijf in een Nederlandse PI terugkeren naar een Nederlandse gemeente. Van deze personen zou een DPAN-document opgemaakt moeten zijn. Niet elke gedetineerde die tot de doelgroep van nazorgbeleid behoort, is echter daadwerkelijk door een MMD'er gescreend. In deze paragraaf geven we aan om hoeveel gedetineerden het gaat. Verder geven we een aantal opvallende achtergrondkenmerken van de gedetineerden van wie we geen informatie hebben.

Tabel 4 laat zien dat er van 692 personen, oftewel 7,7% van alle gedetineerden die langer dan twee weken vastzaten, geen informatie beschikbaar is over de situatie op de leefgebieden. In 2009 was dit nog 10,1% en in 2008 18,9%. In 2010 is het dus beter gelukt dan in 2008 en 2009 om gedetineerden die langer dan twee weken vastzitten te screenen.

Als we kijken naar de kenmerken van de groep van wie de informatie ontbreekt, dan valt op dat het aandeel vrouwen behoorlijk groot is ten opzichte van de groep van wie we wel informatie hebben. Het blijkt dat ongeveer 65% van de niet-gescreende vrouwen vastzat in PI Nieuwersluis. Hetzelfde constateerden we bij de tweede meting van de monitor nazorg.

Ook het geboorteland van gedetineerden van wie we geen informatie hebben, verschilt van de gedetineerden van wie we wel informatie hebben. Het meest opvallend is dat het percentage gedetineerden dat geboren is in overig Westerse landen, wat meestal Oost-Europese landen⁹ zijn, een stuk groter is in de groep waarvan we geen informatie hebben dan in de groep van wie wel informatie hebben. Dit is in overeenstemming met het resultaat van de vorige meting. Als mogelijke verklaring is toen al genoemd dat deze personen hier legaal mogen verblijven, maar dat ze geen gebruik kunnen maken van de gemeentelijke voorzieningen omdat ze vaak niet in één gemeente verblijven. Verder wordt de gemeente vaak niet op de hoogte gebracht van het verblijf van de gedetineerde, omdat de gedetineerde meestal niet ingeschreven is in het GBA en de gedetineerde door de taalbarrière ook niet duidelijk kan maken aan een MMD'er naar welke gemeente hij terugkeert.

---

⁹ Gedetineerden geboren in MOE-landen (Polen, Roemenië, Bulgarije, Hongarije, Slovenië, Tsjechië, Slowakije, Estland, Letland of Litouwen) vormen samen 65,7% van deze groep

Als gedetineerden van Oost-Europese afkomst wel in één gemeente verblijven, moeten zij bovendien minimaal drie maanden ingeschreven staan in het GBA om in aanmerking te komen voor bijstand.

Verder blijkt dat niet gescreende gedetineerden vaak een kortere detentieduur hebben dan gedetineerden van wie we wel informatie hebben. Meer dan de helft van de gedetineerden van wie we geen informatie hebben, heeft twee weken tot één maand vastgezeten.

Tabel 4   **Vergelijking kenmerken van gedetineerden van wie wel en van wie geen informatie over de leefgebieden beschikbaar is (%)**

	Wel	Geen		Wel	Geen
	informatie	informatie		informatie	informatie
	N totaal	N totaal		N totaal	N totaal
	8.998	692		8.998	692
Geslacht			* Detentieduur		*
Man	94,0	77,6	2 weken tot 1 maand	29,5	57,2
Vrouw	6,0	22,4	1 tot 3 maanden	29,2	28,3
N	8.998	692	3 tot 6 maanden	17,5	8,8
Leeftijd			6 maanden tot 1 jaar	11,5	4,6
18 en 19	5,4	5,6	Meer dan 1 jaar	12,3	1,0
20 t/m 24	19,4	19,4	N	8.865	690
25 t/m 29	16,2	17,3			
30 t/m 34	13,4	15,3			
35 t/m 39	13,9	13,9			
40 t/m 44	12,0	11,4			
45 t/m 49	8,9	7,8			
50 t/m 59	8,5	7,9			
60 en ouder	2,2	1,3			
N	8.998	692			
Geboorteland			*		
Nederland	65,1	48,2			
Turkije	2,4	1,3			
Marokko	4,8	3,9			
Suriname	6,9	4,6			
Nederlandse Antillen					
en Aruba	7,4	5,9			
Overig westers	6,0	28,4			
Overig niet-westers	7,6	7,7			
N	8.973	691			

* Kenmerken verschillen significant tussen gescreende en niet gescreende gedetineerden ($p < 0,01$).

2.3 Operationalisering

In deze paragraaf wordt de operationalisering beschreven van de verschillende kenmerken uit het onderzoek. Eerst wordt beschreven hoe de situatie op de leefgebieden identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, zorg en schulden, is gemeten. Daarna wordt de operationalisering van een aantal achtergrondkenmerken beschreven die gebruikt zijn om te kijken welke kenmerken met welke problemen op de leefgebieden samenhangen. De achtergrondkenmerken zijn onder te verdelen in sociaal-demografische kenmerken, zoals geslacht en leeftijd, en justitiële kenmerken van de detentie, zoals detentieduur.

2.3.1 De leefgebieden

Een gedetineerde heeft een identiteitsbewijs als deze geldig is en niet kwijt, gestolen, verkocht of op een andere manier niet meer in het bezit is van gedetineerde. Gedetineerden hebben een inkomen als zij een bijstandsuitkering hebben, een uitkering van het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) hebben, een salaris ontvangen, inkomsten uit een eigen zaak hebben, AOW (Algemene Ouderdomswet) en/of pensioen ontvangen, een studiefinanciering hebben of als anderen in hun levensonderhoud voorzien. Gedetineerden zonder inkomen hebben geen regulier inkomen of geven aan inkomen uit zwartwerk of andere illegale activiteiten te hebben.

Gedetineerden met huisvesting hebben een huurwoning, een eigen woning, huren een kamer, wonen bij familie of vrienden of verblijven in de maatschappelijke opvang. Ook andere soorten huisvesting zoals het wonen in een caravan, hotel of in een (anti)kraakpand worden gezien als huisvesting. Deze vormen van onderdak worden samengenomen in de categorie andere vorm van onderdak. Daklozen met of zonder briefadres worden gerekend tot de groep zonder huisvesting.

Een gedetineerde heeft schulden wanneer boetes bij het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) openstaan of als er andere schuldeisers zijn. Een eventuele hypotheekschuld wordt in dit onderzoek niet meegenomen bij het bepalen of een gedetineerde schulden heeft. Daarnaast wordt gekeken of een (ex-)gedetineerde in een schuldhulpverleningstraject zit. Er wordt geen onderscheid gemaakt bij welke organisatie het schuldhulpverleningstraject loopt.

Een gedetineerde heeft een probleem op het gebied van zorg als hij contact heeft met een zorginstelling. Feitelijk wordt in het nazorgbeleid de behoefte aan zorg als probleem beschouwd. Deze informatie is echter niet voor handen, waardoor we het hebben van contact met een zorginstelling als indicatie nemen voor de zorgbehoefte. De aard van de zorgproblematiek wordt bepaald aan de hand van het soort instelling waarmee de gedetineerde contact heeft. Het kan gaan om contact met een psychiatrische, verslavings-, medische of een ander soort zorginstelling. Indien een gedetineerde contact heeft met een medische zorginstelling staat deze persoon meestal onder behandeling van een specialist voor een fysieke klacht of aandoening. Onder de categorie andere soort zorginstelling vallen instellingen als de reclasering, maatschappelijk werk, jeugdzorg en het Leger des Heils.

2.3.2 Achtergrondkenmerken

De sociaal-demografische kenmerken die meegenomen worden in dit onderzoek zijn geslacht, leeftijd, geboorteland en burgerlijke staat. De leeftijd van de gedetineerde wordt bepaald door de geboortedatum te vergelijken met de ontslagdatum. De leeftijd geldt dus voor de dag van ontslag. Met betrekking tot geboorteland wordt een onderscheid gemaakt in de volgende categorieën: Nederland, Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Antillen en Aruba, overige westerse landen en overige niet-westerse landen. In DPAN wordt aan de gedetineerde de vraag gesteld wat zijn burgerlijke staat is. De antwoordmogelijkheden zijn: gehuwd, geregistreerd partner, geen geregistreerd partner of anders. Gehuwden en personen die een geregistreerd partner hebben zijn samengevoegd in de categorie geregistreerd partner, de anderen vallen in de categorie geen geregistreerd partner.

2.3.3 Justitiële kenmerken

De justitiële kenmerken die worden opgenomen in dit onderzoek zijn de leeftijd bij de eerste veroordeling, het aantal eerdere vrijheidsstraffen, de strafdreiging van

het delict waarvoor men veroordeeld is, de duur van de detentie en de aard van het gepleegde delict.

De leeftijd ten tijde van de eerste veroordeling is ingedeeld in volgende categorieën: 12 tot en met 14 jaar, 15 tot en met 17 jaar, 18 tot en met 23 jaar, 24 tot en met 29 jaar of 30 jaar of ouder zijn.

Op het gebied van het aantal eerdere vrijheidsstraffen kunnen gedetineerden nooit eerder zijn veroordeeld. Van degenen die wel eerder zijn veroordeeld worden de volgende categorieën onderscheiden: één eerdere vrijheidsstraf, twee tot en met vier eerdere vrijheidsstraffen, vijf tot en met tien vrijheidsstraffen en meer dan tien vrijheidsstraffen.

De strafdreiging is de maximum onvoorwaardelijke vrijheidsstraf voor het zwaarst gepleegde delict waarvoor men veroordeeld is volgens het Wetboek van Strafrecht. Deze kan licht zijn (tot vier jaar), midden zwaar (vier tot acht jaar) of zwaar (acht jaar of meer).

Bij detentieduur wordt gekeken naar de duur van de huidige detentie. Omdat in dit onderzoek geen kort gestraften (korter dan twee weken) zijn opgenomen, worden de volgende categorieën gebruikt: twee weken tot één maand, één tot drie maanden, drie tot zes maanden, zes maanden tot één jaar, meer dan één jaar.

Ten slotte kijken we naar de aard van het gepleegde delict. We maken onderscheid in plegers van de volgende delicten: geweld, vermogen met geweld, vermogen zonder geweld, vernieling / verstoring openbare orde, drugs, verkeer en overige delicten.

3 Resultaten

3.1 Situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie

3.1.1 Identiteitsbewijs

Tabel 5 laat zien dat in 2010 volgens de gegevens die bijgehouden worden in DPAN 84,2% van de gedetineerden voor detentie een identiteitsbewijs had. Bij ontslag uit detentie heeft een gelijk percentage een identiteitsbewijs. Dit percentage is ongeveer gelijk aan de situatie voor detentie in 2008, maar is iets lager dan in 2009 (86,0%).

Tabel 5 Percentage (ex-)gedetineerden dat beschikt over identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting voor detentie en bij ontslag in 2008, 2009 en 2010

	2008		2009		2010	
	Voor detentie	Bij ontslag	Voor detentie	Bij ontslag	Voor detentie	Bij ontslag
Identiteitsbewijs	84,7	85,3	86,0	86,0	84,2	84,2
Inkomen	77,3	58,1	72,4	61,6	71,0	61,7
Huisvesting	84,5	84,3	84,6	86,1	80,9	83,2
Schulden	71,0		73,2		73,1	
Zorg	29,5		27,8		29,4	

3.1.2 Inkomen

Als we kijken naar de situatie op het gebied van inkomen, dan blijkt uit tabel 5 dat 71,0% van de gedetineerden in 2010 een inkomen had voor aanvang van de detentie. Bij ontslag uit detentie beschikt nog maar 61,7% van de ex-gedetineerden over een inkomen. Een vergelijking door de tijd laat zien dat deze resultaten in 2010 ongeveer gelijk zijn aan de bevindingen op het gebied van inkomen in 2009. Gedurende de detentie lijkt dus een behoorlijk gedeelte van de gedetineerden zijn inkomen kwijt te raken en is op de dag van ontslag niet voorzien van een inkomen. De situatie op de dag van ontslag is gebaseerd op informatie uit DPAN die door de MMD'er in de PI is ingevuld zonder de betreffende gedetineerde te spreken. Uit de resultaten van de vorige metingen is bekend dat MMD'ers de situatie op de dag van ontslag vooraf negatiever inschatten dan achteraf blijkt uit gemeentelijke informatie (Weijters & More, 2008, p. 72). In het huidige DPAN kan een MMD'er alleen aangeven of er op de dag van ontslag een inkomen is. Dat is echter nog niet altijd bekend. Er zijn gevallen waarin tussen de MMD'er en de gemeente waarnaar een gedetineerde na detentie terugkeert, afspraken zijn gemaakt over het verstrekken van een uitkering. Deze uitkering wordt echter pas verstrekt nadat een gedetineerde vrij is gekomen en zich bij de gemeente heeft gemeld. Direct aansluitend op detentie is in deze gevallen dus geen sprake van een inkomen, enkele dagen later wel.

Tabel 6 laat het soort inkomen zien van de gedetineerden die voor detentie inkomen hadden. Hieruit blijkt dat het aandeel gedetineerden dat voor detentie inkomen kreeg door arbeid te verrichten het grootst is (38,1%), gevolgd door zij die een bijstandsuitkering (33,4%) of een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA/Wajong) ontvingen (16,7%). Vergelijken we deze cijfers met de vorige metingen van de monitor, dan zien we dat het aandeel gedetineerden met inkomen uit arbeid voor detentie is gedaald (zie tabel A2 in bijlage 2). In 2009 had nog 43,2% van de ge-

detineerden een inkomen uit arbeid en in 2008 was dit nog 46,0%. Opvallend is verder dat het aandeel gedetineerden met een AOW of pensioen is toegenomen ten opzichte van 2008 en 2009. We zien in de cijfers echter geen toename van het aantal 60+'ers.

Tabel 6 Soort inkomen voor detentie in 2010

	%
Inkomen uit arbeid	38,1
Bijstandsuitkering	33,4
WIA/Wajong	16,7
AOW en/of pensioen	4,1
Eigen bedrijf	1,1
Studiefinanciering	2,7
Anders	3,8
Totaal (N)	5.396

3.1.3 Huisvesting

Op het gebied van huisvesting zien we geen grote verschillen tussen de situatie voor detentie en bij ontslag uit detentie: 80,9% van de ex-gedetineerden die in het laatste halfjaar van 2010 een PI verlieten, had voor detentie huisvesting. Na detentie is dat iets hoger, namelijk 83,2%. In paragraaf 3.2 gaan we in op de verandering tijdens detentie. Dan laten we zien hoeveel procent van de gedetineerden huisvesting kan behouden en hoeveel procent van de gedetineerden tijdens detentie huisvesting heeft kunnen regelen. Ten opzichte van 2009 is te zien dat in 2010 ex-gedetineerden er minder rooskleurig voorstaan, omdat minder ex-gedetineerden na detentie over huisvesting kunnen beschikken dan het jaar daarvoor het geval was.

Als we kijken naar het soort huisvesting voor en na detentie, dan zien we dat het grootste deel van de gedetineerden een huurwoning heeft of bij familie woont. Dat is hetzelfde beeld als we zagen bij de vorige metingen (zie tabel A3 en A4 in bijlage 2). Wat opvalt in de vergelijking met eerdere jaren, is dat na detentie iets meer ex-gedetineerden een huurwoning hebben en iets minder ex-gedetineerden onderdak hebben via de maatschappelijke opvang. De verschillen zijn nu nog klein, het is dus de vraag of deze verschillen bij komende metingen doorzetten.

3.1.4 Schulden

De situatie voor detentie op het gebied van schulden is in 2010 ongeveer gelijk aan de situatie beschreven in 2008 en 2009. Zoals tabel 5 laat zien heeft bijna drie kwart van de ex-gedetineerden voor detentie schulden. De hoogte van de schulden laat wel een iets ander beeld zien dan eerdere metingen. Onder de gedetineerden met schulden blijkt een groter deel een schuld van minder dan € 1.000 te hebben (zie tabel A5 in bijlage 2). Het percentage gedetineerden met schulden dat voor detentie in een schuldhulpverleningstraject zat, is ongeveer gelijk aan de eerdere metingen. In 2010 zat 18,4% van de gedetineerden met schulden in een schuldhulpverleningstraject, in 2009 was dit 17,7% en in 2008 16,2%.

3.1.5 Zorg

Ook wat betreft het contact met een zorginstelling is er vergeleken met eerdere metingen hetzelfde beeld te zien als in eerdere metingen (zie tabel 5). Bijna 30% van de gedetineerden heeft voor detentie contact met een zorginstelling. Ook wat betreft het soort zorginstelling waar men contact mee heeft, is er weinig veranderd zoals blijkt uit tabel A6 in bijlage 2. Ongeveer de helft van de gedetineerden heeft

contact met verslavingszorg en een derde van de gedetineerden met een zorgcontact heeft deze met de psychiatrische zorg.

3.2 Verandering in problematiek op de leefgebieden

In paragraaf 3.1 hebben we laten zien hoeveel procent van de gedetineerden voor detentie en bij ontslag uit detentie kan beschikken over inkomen, huisvesting en/of een identiteitsbewijs. Deze cijfers maken echter niet inzichtelijk of een gedetineerde zowel voor detentie als bij ontslag uit detentie over inkomen, huisvesting of een geldig identiteitsbewijs kon beschikken of dat er verandering in de situatie op deze leefgebieden optrad. In deze paragraaf onderzoeken we de mate waarin dergelijke veranderingen zich tijdens detentie hebben voorgedaan.

3.2.1 Identiteitsbewijs

In tabel 7 staan de veranderingen in het bezit van een identiteitsbewijs weergegeven. Het percentage gedetineerden dat in 2010 zowel aan het begin, als aan het einde van detentie een identiteitsbewijs bezat, is 99,2%. Het lijkt erop dat ongeveer 1% zijn identiteitsbewijs tijdens detentie verloor. In de praktijk zal het identiteitsbewijs echter niet snel tijdens detentie verloren gaan. Het gaat hierbij waarschijnlijk om situaties waarvan achteraf bleek dat een identiteitsbewijs bij binnenkomst in een PI toch niet aanwezig was of tijdens detentie is verlopen.

Van de gedetineerden die voor detentie niet over een identiteitsbewijs beschikte, heeft 7,4% tijdens detentie een identiteitsbewijs verkregen. Dit is minder dan in 2008 en 2009, toen respectievelijk 14,9% en 9,2% van de gedetineerden tijdens detentie een identiteitsbewijs verkreeg (zie tabel A8).

Tabel 7 Percentage gedetineerden dat identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting behoudt en verkrijgt tijdens detentie.

	Behouden		Verkrijgen	
	%	N	%	N
Identiteitsbewijs	99,2	5.284	7,4	1.023
Inkomen	78,6	4.431	21,9	1.839
Huisvesting	95,7	5.300	28,6	1.185

3.2.2 Inkomen

De veranderingen op het gebied van inkomen tussen de situatie voor detentie en bij ontslag uit detentie staan ook beschreven in de tabel 7. Ruim drie kwart van de gedetineerden (78,6%) heeft zowel voor detentie als bij ontslag uit detentie een inkomen. Ten opzichte van 2008 is dit een verbetering (zie tabel A7). In 2008 had 68,5% van de gedetineerden zowel voor detentie als bij ontslag uit detentie een inkomen en in 2009 bedroeg dit percentage 77,1%. Het behouden van een inkomen tijdens detentie gaat dus beter dan in 2008, maar net zo goed als in 2009. Het verkrijgen van inkomen gaat in 2010 ongeveer net zo goed als in 2009, maar minder goed als in 2008. In 2008 verkreeg 25,5% van de gedetineerden die voor detentie geen inkomen hadden tijdens detentie een inkomen, in 2009 en 2010 was dit (ongeveer) 22,0%. Een mogelijke verklaring voor deze daling is de toegenomen problematiek van gedetineerden op het gebied van inkomen voor detentie. In vergelijking met 2008 en 2009 hebben in 2010 meer gedetineerden voor detentie geen inkomen. Doordat deze groep groter is geworden, is het, met een te verwachten gelijkblijvende inzet van MMD'ers, relatief moeilijker om hetzelfde percentage te bereiken dat een inkomen verkrijgt tijdens detentie.

3.2.3 Huisvesting

De veranderingen in de huisvestings situatie van (ex-)gedetineerden staan ook beschreven in tabel 7. Van diegenen die in 2010 voor detentie over huisvesting beschikten, beschikten bij ontslag 95,7% over een vorm van huisvesting. Dit is ongeveer gelijk aan 2009. Aan de andere kant zien we wel dat net als in de vorige meting het verkrijgen van huisvesting van gedetineerden die voor detentie geen huisvesting hadden in 2010 wederom relatief minder goed gaat dan in voorgaande jaren (zie tabel A8). In 2008 verkreeg 40,8% van de gedetineerden tijdens detentie huisvesting, in 2009 is dat 35,2%. In 2010 is dit percentage verder gedaald naar 28,6%.

3.3 Situatie op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie

In deze paragraaf beschrijven we de problematiek van de ex-gedetineerden op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie. Dat gebeurt aan de hand van de beschikbare informatie uit de gemeenten. Op bijna alle leefgebieden kan gebruikge maakt worden van informatie uit alle acht gemeenten. Alleen op het leefgebied identiteitsbewijs hebben we beschikking over informatie uit minder gemeenten. Ter indicatie wordt de situatie zes maanden na detentie vergeleken met de situatie voor detentie en bij ontslag uit detentie. Daarbij is gekozen om die situaties te beschrijven aan de hand van de informatie uit DPAN, omdat we niet van alle gemeenten ook informatie over de situatie op de leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie op basis van gemeentelijke informatie hebben. Als we de situatie zes maanden na detentie zouden willen vergelijken met gemeentelijke informatie over de situatie voor detentie en bij ontslag uit detentie, zouden we moeten inboeten op het aantal gemeenten waarover we uitspraken doen. Zo heeft de gemeente Breda alleen gemeentelijke informatie over de situatie zes maanden na detentie en deze informatie zou dan niet meegenomen kunnen worden. Aangezien het doel is om een zo'n compleet mogelijk beeld van de situatie zes maanden na detentie te geven, hebben we ervoor gekozen om alle beschikbare informatie uit de acht gemeenten te gebruiken.

3.3.1 Identiteitsbewijs

Tabel 8 laat zien dat 94,0% van de ex-gedetineerden zes maanden na detentie over een geldig legitimatiebewijs beschikt.¹⁰ Vergeleken met de situatie bij ontslag is er sprake van een verbetering van het percentage ex-gedetineerden dat over een identiteitsbewijs beschikt. Aan het eind van detentie was 84,0% van de gedetineerden volgens de MMD'ers in het bezit van een identiteitsbewijs.

---

¹⁰ De situatie zes maanden na detentie wordt door de gemeente bepaald aan de hand van het GBA. Als een identiteitsbewijs is gestolen of kwijt is geraakt en daarvan is geen aangifte gedaan, dan staat in het GBA dat de ex-gedetineerde een identiteitsbewijs heeft.

Tabel 8 Percentage (ex-)gedetineerden dat beschikt over identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting zes maanden na detentie

	Voor detentie		Bij ontslag		Zes maanden na ontslag (gemeente)		N (gemeenten)
	%	N	%	N	%	N	
Identiteitsbewijs	86,7	279	84,0	213	94,0	281	6
Inkomen	74,7	458	61,6	349	87,5	496	8
Huisvesting	74,5	1.237	78,9	968	80,8	756	8
Schulden*	-	-	-	-	39,8	1.311	8
Zorg	44,0	457	-	-	74,8	437	8

* Gaat vooral om de schulden van ex-gedetineerde bij de gemeente, daarom geen vergelijking met DPAN-informatie.

3.3.2 Inkomen

Zes maanden na detentie heeft ruim 87% van de ex-gedetineerden een vorm van inkomen vergeleken met ruim 60% bij ontslag uit detentie volgens MMD'ers. Uit de vorige paragraaf weten we dat DPAN de situatie op het leefgebied inkomen na detentie onderschat. Er is vaker op de dag van ontslag inkomen geregeld dan uit de informatie uit DPAN blijkt. De werkelijke stijging in de eerste zes maanden na detentie zal dus minder groot zijn.

In tabel 9 staat beschreven wat voor soort inkomen de ex-gedetineerden zes maanden na detentie hebben. Van deze groep heeft ruim de helft een bijstandsuitkering. Ongeveer 15% van de ex-gedetineerden heeft inkomen uit arbeid.

Deze informatie is afkomstig uit acht gemeenten waaronder ook van de GGD Amsterdam. De GGD Amsterdam heeft gegevens over ex-gedetineerden die behoren tot de OGGz-populatie en dat is een redelijk problematische groep. Dit vertekent de resultaten iets. Zonder de ex-gedetineerden die bekend zijn bij de GGD Amsterdam is het beeld iets rooskleuriger: 29,1% heeft dan een inkomen uit arbeid, 45,2% heeft een bijstandsuitkering en 24,1% heeft een ander soort uitkering (zoals WIA/Wajong of AOW).

Tabel 9 Soort inkomen zes maanden na detentie

	%
Arbeid	14,4
Bijstandsuitkering	55,3
Andere uitkering	29,7
Ander soort inkomen	0,6
Totaal (N)	693

3.3.3 Huisvesting

We zien dat zes maanden na detentie 80,8% van de ex-gedetineerden huisvesting heeft. Dit ligt iets hoger dan het aantal gedetineerden dat bij ontslag uit detentie huisvesting had. In tabel 10 wordt het soort huisvesting beschreven van de ex-gedetineerden die zes maanden na detentie kunnen beschikken over huisvesting. Meer dan 40% van de ex-gedetineerden woonde zes maanden na detentie zelfstandig, ongeveer 20% huurde een kamer of had een kamer in een instelling voor begeleid wonen. Ongeveer een vijfde van de ex-gedetineerden woonde bij familie of vrienden in.

Tabel 10 Soort huisvesting zes maanden na detentie

	%
Zelfstandig	43,6
Kamer / begeleid wonen	19,5
Bij familie / vrienden	21,8
Maatschappelijke opvang	5,0
Anders	10,2
Totaal (N)	606

3.3.4 Schulden

Ongeveer 40% van de ex-gedetineerden heeft zes maanden na detentie schulden die bij de gemeente bekend zijn. Veel schulden van ex-gedetineerden zijn echter niet bekend bij de gemeente. De gemeente Amsterdam houdt bijvoorbeeld alleen informatie bij over schulden van ex-gedetineerden die zij bij de gemeente hebben. Andere schulden zijn niet bij de gemeente bekend. Om die reden kan geen vergelijking gemaakt worden met de informatie over schulden uit DPAN waarin wel andere schulden, zoals CJIB-boetes, worden meegenomen. Het genoemde percentage is dan ook een onderschatting van de mate waarin ex-gedetineerden zes maanden na detentie schulden hebben.

3.3.5 Zorg

Zes maanden na detentie heeft 74,8% van de gedetineerden waarover de gemeenten informatie leveren contact met een zorginstelling. Eén van de gebruikte informatiebronnen is afkomstig van de GGD Amsterdam. Al haar cliënten hebben contact met een zorginstelling, waardoor het gemiddelde percentage ex-gedetineerden dat contact heeft met een zorginstelling omhoog wordt gehaald (van 57,3% naar 74,8%). Zonder de informatie van de GGD is dus ook een stijging te zien in het aandeel ex-gedetineerden dat contact heeft met een zorginstelling ten opzichte van het percentage gedetineerden dat voor detentie contact had met een zorginstelling. In DPAN wordt geen informatie bijgehouden over contact met een zorginstelling bij ontslag uit detentie. Daarom kan geen vergelijking gemaakt worden met de situatie bij ontslag uit detentie.

3.4 Cumulatie van problematiek op de leefgebieden zes maanden na detentie

Om een beeld te krijgen in hoeverre problematiek op de nazorggebieden verandert tijdens detentie en in de eerste zes maanden na detentie, laten we de cumulatie van problemen zien zes maanden na detentie en vergelijken we deze met de cumulatie van problematiek voor detentie. De cumulatie van de problematiek voor en zes maanden na detentie wordt alleen voor ex-gedetineerden getoond waarvan de situatie op alle vijf de leefgebieden bekend is en waarvan de benodigde gemeentelijke informatie beschikbaar is. Dit betekent dat cumulatie van de problematiek zes maanden na detentie betrekking heeft op informatie over gedetineerden uit Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss en omgeving en Spijkenisse. Zes maanden na detentie heeft ongeveer 15% van de ex-gedetineerden geen problemen op de leefgebieden, ongeveer 35% kent nog op één leefgebied een probleem (in bijna 70% van de gevallen is dit het hebben van zorgcontact, wat ook gezien kan worden als de oplossing voor een probleem) en circa 35% kent twee of meer problemen op de leefgebieden (zie tabel 11). Schulden lijkt het meest problematische leefgebied

een half jaar na detentie. Van de ex-gedetineerden die op twee of meer leefgebieden problemen heeft, heeft meer dan 90% schulden.

De cumulatie van problematiek voor detentie en zes maanden na detentie is ongeveer vergelijkbaar. Over het algemeen neemt het aantal gedetineerden met weinig problemen (één of drie problemen) toe, terwijl het aantal gedetineerden met veel problemen (drie of meer problemen) is afgenomen. Het percentage gedetineerden zonder problemen is zes maanden na detentie nagenoeg gelijk aan de cumulatieve problematiek voor detentie (16,9% versus 15,8%). Het aandeel gedetineerden met één probleem is zes maanden na detentie groter in vergelijking met de situatie voor detentie (respectievelijk 35,6% en 32,2%). Ook het aandeel dat twee problemen heeft is zes maanden na detentie groter dan voor detentie (37,9% versus 33,9%). Zes maanden na detentie hebben minder gedetineerden een probleem op meer dan drie leefgebieden dan voor detentie.

Tabel 11 Cumulatie van problematiek op de vijf leefgebieden voor en zes maanden na detentie (%)

Aantal problemen	Voor detentie	Zes maanden na detentie
0	16,9	15,8
1	32,2	35,6
2	33,9	37,9
3	13,0	9,6
4	1,7	1,1
5	2,3	0,0
Totaal (N)	177	177

3.5 Veranderingen in de eerste zes maanden na detentie

Door de situatie van de gedetineerde op het moment van ontslag te vergelijken met de situatie van de gedetineerde zes maanden na detentie kan de verandering in die periode in kaart worden gebracht. De informatie die hiervoor gebruikt is, is de informatie die gemeenten geleverd hebben.

Van de ex-gedetineerden, die op de dag van ontslag volgens de gemeente een identiteitsbewijs hadden, heeft 98,3% dat zes maanden na detentie nog steeds. Van de zeven ex-gedetineerden die na detentie nog geen identiteitsbewijs hadden, hebben er drie (42,9%) dat in de eerste zes maanden na detentie verkregen (zie tabel 12).

Tabel 12 Percentage dat identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, zorgcontact en schulden behoudt en verkrijgt in de eerste zes maanden na detentie (%)

	Behouden		Verkrijgen	
	%	N	%	N
Identiteitsbewijs	98,3	175	42,9	7
Inkomen	95,9	147	70,2	57
Huisvesting	97,1	345	26,6	94
Schulden*	94,3	420	9,8	823
Zorgcontact	77,4	124	13,2	68

* Alleen de schulden bij de gemeente.

Van degenen die op de dag van ontslag geen inkomen hadden, beschikt 70,2% zes maanden na detentie wel over een vorm van inkomen. Op huisvestingsgebied is te zien dat bijna alle ex-gedetineerden die bij ontslag uit detentie huisvesting hadden dat in de eerste zes maanden na ontslag kunnen behouden. Van de ex-gedetineer-

den zonder huisvesting op het moment van ontslag, heeft 26,6% huisvesting kunnen verkrijgen in de eerste zes maanden na detentie.

Bij schulden moeten de percentages anders begrepen worden. Waar het behouden en verkrijgen van huisvesting wel als positief beschouwd kan worden, is het behouden en verkrijgen van schulden niet positief. Uit tabel 12 blijkt dat maar een klein gedeelte van de ex-gedetineerden in de eerste zes maanden na detentie van zijn schulden afkomt, 94,3% van de ex-gedetineerden behoudt zijn schulden.

In de eerste zes maanden na detentie is 13,2% van de ex-gedetineerden in contact gekomen met een zorginstelling, terwijl ongeveer drie kwart van de gedetineerden die dit contact al had, deze heeft behouden. Op het gebied van zorg moet een kanttekening geplaatst worden. Het gaat hierbij om zorgcontact. Niet elke ex-gedetioneerde heeft behoefte aan zorgcontact, alleen de gedetineerden met een zorgbehoefte moeten in contact gekomen zijn met een zorginstelling. De zorgbehoefte van een gedetineerde kennen we echter niet (zie ook paragraaf 2.3).

4 Het justitieel profiel van (ex-)gedetineerden en problematiek op de leefgebieden

Om meer inzicht te verkrijgen in welke groepen gedetineerden nu de meeste problemen op de leefgebieden hebben en voor wie tijdens detentie problemen op de leefgebieden het meest opgelost of voorkomen worden, gaan we in dit hoofdstuk dieper in op de stand van zaken op de vijf leefgebieden door het justitieel profiel van ex-gedetineerden in beschouwing te nemen. Er wordt een antwoord gezocht op de vraag welke groepen gedetineerden de meeste problemen op de vijf leefgebieden kennen en voor welke groepen de situatie op de leefgebieden het meest verandert tijdens detentie. Met de kennis die dit oplevert, kan het nazorgbeleid beter afgestemd worden op verschillende groepen gedetineerden.

In paragraaf 4.1 worden op basis van theorie en eerder onderzoek verschillende justitiële kenmerken besproken waarvan verondersteld wordt dat ze samengaan met de problematiek op de leefgebieden. In paragraaf 4.2 wordt de groep gedetineerden beschreven van wie justitiële informatie beschikbaar is. De mate waarin justitiële kenmerken gerelateerd zijn aan problemen op de verschillende leefgebieden voor en direct na detentie wordt besproken in paragraaf 4.3. In deze paragraaf worden meerdere justitiële kenmerken tegelijkertijd onderzocht, zodat duidelijk wordt welke kenmerken het meest samenhangen met de problematiek op de leefgebieden, waarbij gecontroleerd wordt voor de invloed van andere kenmerken. De relatie tussen het justitieel profiel van gedetineerden en de verandering in de mate waarin gedetineerden beschikken over identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting tussen de situatie voor detentie en de situatie bij ontslag uit detentie wordt behandeld in paragraaf 4.4. Net als in het vorige hoofdstuk moeten we ons bij het bestuderen van de verandering tijdens detentie beperken tot de leefgebieden identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting, omdat de informatie over de situatie op de leefgebieden schulden en zorg bij ontslag uit detentie ontbreekt. In paragraaf 4.5 wordt ten slotte de samenhang tussen problematiek op de leefgebieden voor en direct na detentie en de voorspelde recidivekans beschreven.

4.1 Theoretische achtergrond: het justitieel profiel

Welke justitiële kenmerken kunnen een rol spelen bij de problematiek op de leefgebieden? Om op deze vraag een antwoord te kunnen geven, wordt allereerst stilgestaan bij de resultaten van eerder criminologisch onderzoek. In de criminologie is echter bijna geen literatuur over de relatie tussen het criminele (of justitieel) profiel van gedetineerden en problemen op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden of zorg. Eerder onderzoek richt zich hoofdzakelijk op de vraag welke ex-gedetineerden de grootste kans hebben om te recidiveren zonder nadrukkelijk stil te staan bij de problematiek op de leefgebieden waar we in dit onderzoek geïnteresseerd in zijn. Om deze reden hebben we vooral gebruikgemaakt van eerder onderzoek naar de relatie tussen het justitieel profiel van gedetineerden en recidive. Hierbij gaan we dan uit van de veronderstelling dat een grotere kans op recidive samen zal gaan met grotere problematiek op de leefgebieden.

4.1.1 Leeftijd bij de eerste veroordeling

Naast de kenmerken van het meest recente criminele gedrag speelt ook het begin en het verloop van de criminele carrière een rol bij problemen op de leefgebieden van ex-gedetineerden. Onderzoek van Sampson en Laub (1993) laat bijvoorbeeld

zien dat agressief en crimineel gedrag tijdens de kindertijd samenhangt met crimineel gedrag op latere leeftijd. Er zijn verschillende verklaringen te noemen voor de relatie tussen crimineel gedrag tijdens de kindertijd en op latere leeftijd. Ten eerste hebben kinderen door crimineel gedrag een grotere kans op latere leeftijd school niet af te maken en hun baan te verliezen. Een andere reden waarom crimineel gedrag op jonge leeftijd belangrijk is, heeft betrekking op sociale relaties en sociale controle. Het onderzoek van Sampson en Laub (1993) toont bijvoorbeeld aan dat crimineel gedrag in de kindertijd en jeugd vaak samengaat met zwakkere binding met de partner en een grotere kans op echtscheiding. Daarnaast hebben kinderen die op jonge leeftijd crimineel gedrag vertonen vaak minder vaardigheden om conflicten met anderen op te lossen.

Samengevat laten Sampson en Laub (1993) dus zien dat criminaliteit op jonge leeftijd vaak leidt tot problemen op verschillende gebieden op latere leeftijd, problemen die de kans op recidive weer vergroten. Onze veronderstelling is dan ook dat hoe jonger de ex-gedetineerde is bij zijn eerste veroordeling, des te groter de kans is op problemen op de vijf leefgebieden.

4.1.2 Aantal vorige vrijheidsstraffen

Niet alleen de leeftijd waarop de eerste veroordeling plaatsvond lijkt een belangrijk kenmerk dat samenhangt met latere problemen en recidive. Eerder onderzoek wijst ook op het belang van het aantal eerdere vrijheidsstraffen. Zowel internationale als Nederlandse studies laten zien dat er na een vrijheidsstraf problemen zijn op leefgebieden als huisvesting, inkomen en schulden (Dirkzwager, Nieuwbeerta en Fiselier, 2009). Jongeren die in detentie hebben gezeten zijn op volwassen leeftijd vaker werkloos dan jongeren die geen vrijheidsstraf hebben meegemaakt (Sampson en Laub, 1993). Daarnaast kan een vrijheidsstraf ervoor zorgen dat een veroordeelde een negatieve houding ten opzichte van de maatschappij ontwikkelt, terwijl de deviante en criminele identiteit verder wordt bevestigd. Dit laatste kan vooral worden verwacht wanneer er al een reeks vrijheidsstraffen zijn opgelegd en ondergaan. Op basis van deze eerdere onderzoeksresultaten wordt verwacht dat hoe vaker gedetineerden eerder hebben vastgezet, hoe groter de kans op problemen op de leefgebieden.

4.1.3 Strafdreiging en detentieduur

In eerder onderzoek worden zowel positieve als negatieve effecten van de duur van vrijheidsstraffen op recidive genoemd. Hoe langer de straf, des te meer iemand zich bewust wordt van de pakkans en de ernst van het gepleegde delict (Dejong, 1997). Deze bewustwording kan ertoe leiden dat gedetineerden willen voorkomen opnieuw in detentie te belanden en daarom problemen in hun leven aan willen pakken. Verder is het vanuit praktisch oogpunt makkelijker om voor langgestraften problemen op de leefgebieden aan te pakken en te verbeteren dan voor kortgestraften. Hoe langer de detentie, hoe meer tijd verschillende instanties en hulpverleners hebben om problemen op te lossen. Aan de andere kant betekent een langere detentieduur ook dat er meer tijd is om bepaalde hulpbronnen te verliezen. Zo kan men huisvesting kwijt raken als men lange tijd opgesloten zit en de huur niet kan betalen. De kans hierop zal groter zijn, naarmate men langer vastzit.

Op basis van deze argumenten wordt verwacht dat een langere detentie gunstig is voor gedetineerden met problemen op de leefgebieden. Hoe langer de detentie duurt, hoe meer problemen op de leefgebieden er opgelost kunnen worden. Anderzijds verwachten we dat een langere detentie ongunstig is voor gedetineerden die bij aanvang detentie geen problemen hadden op de leefgebieden, omdat een langere detentie de kans vergroot dat er problemen ontstaan op de leefgebieden.

Als alternatief van de detentieduur zullen we in dit onderzoek ook kijken naar de invloed van de ernst van het gepleegde delict waarvoor men veroordeeld is op problemen op de leefgebieden. Ernstigere delicten zullen bestraft worden met een langere detentieduur. Om te kijken welke van de twee kenmerken er toe doen zal voor beide kenmerken gecontroleerd worden.

4.1.4 Aard delict

Het type gepleegde delict kan ook een rol spelen wat betreft de problematiek op de leefgebieden en de kans op recidive. Onderzoek naar het voorspellen van recidive toont aan dat het recidiverisico het grootst is onder plegers van een vermogensdelict met geweld, gewelds- en verkeersdelicten (Wartna, Tollenaar en Bogaerts, 2009). Aangezien we uitgaan van de veronderstelling dat een grotere kans op recidive samen zal gaan met grotere problematiek op de leefgebieden, verwachten we op basis van bovenstaande bevindingen dat plegers van vermogens- en geweldsdelicten meer dan plegers van andersoortige delicten problemen hebben op de leefgebieden.

4.2 Beschrijving justitieel profiel onderzoeksgroep

Van 83,3% van de onderzoeksgroep is een justitieel profiel beschikbaar. In tabel 13 is het justitieel profiel van de onderzoeksgroep beschreven. Uit de tabel komt naar voren dat bijna de helft van de onderzoeksgroep bij de eerste veroordeling 12 tot 17 jaar oud was. Zij vallen in het rechtssysteem onder het jeugdstrafrecht. Binnen deze groep was circa 20% 12 tot en met 14 jaar oud en ongeveer 30% was ouder dan 15 maar jonger dan 18 jaar oud ten tijde van de eerste veroordeling. Verder ligt voor ongeveer 10% de leeftijd waarop men voor de eerste keer is veroordeeld tussen de 24 en 30 jaar. Slechts een klein aandeel (13,0%) is 30 jaar of ouder bij de eerste veroordeling.

Een ander kenmerk van het justitieel verleden van ex-gedetineerden is het aantal eerder opgelegde vrijheidsstraffen. De meeste ex-gedetineerden in onze onderzoeksgroep hebben al een eerdere vrijheidsstraf opgelegd gekregen (41,4% heeft geen eerdere vrijheidsstraffen). Ongeveer 15% kreeg één keer eerder een vrijheidsstraf opgelegd. Verder heeft ongeveer 12% vijf tot tien eerdere vrijheidsstraffen gekregen, terwijl nog eens 12% meer dan tien eerdere vrijheidsstraffen kreeg opgelegd.

In dit hoofdstuk wordt niet alleen gekeken naar het justitieel verleden van de onderzoekspersonen, ook de kenmerken van de meest recente veroordeling worden nader onderzocht. Er wordt stil gestaan bij de aard van het meest recent gepleegde delict, maar ook naar de bijbehorende strafdreiging. Wanneer wordt gekeken naar het meest recente justitieel contact, dan blijkt dat ongeveer de helft van de onderzoeksgroep is veroordeeld voor een delict met een strafdreiging tussen de vier en acht jaar. Meer dan een kwart van de onderzoeksgroep heeft een delict gepleegd met een strafdreiging tot vier jaar, terwijl meer dan 20% is veroordeeld voor het plegen van een delict met een strafdreiging van acht jaar of meer.

Tabel 13 Kenmerken van ex-gedetineerden met justitieel profiel

	N totaal
	8.067
Leeftijd eerste veroordeling	
12-14 jaar	20,4
15-17 jaar	29,2
18-23 jaar	27,2
24-29 jaar	10,2
30 jaar of ouder	13,0
N	8.016
Aantal vorige vrijheidsstraffen	
0	41,4
1	15,4
2-4	19,1
5-10	12,1
Meer dan 10	12,1
N	8.067
Strafdreiging	
Tot 4 jaar	28,1
4-8 jaar	50,2
8 jaar of meer	21,7
N	8.067
Detentieduur	
2 weken tot 1 maand	31,5
1 tot 3 maanden	29,2
3 tot 6 maanden	16,9
6 maanden tot 1 jaar	11,0
Meer dan 1 jaar	11,5
N	9.555
Aard delict	
Geweld	22,9
Vermogen met geweld	8,0
Vermogen zonder geweld	33,7
Vernieling/openbare orde	13,5
Drugs	13,0
Verkeer	9,4
Overig	10,9
N	8.067

Verder is het grootste deel van de onderzoeksgroep (31,5%) twee weken tot één maand gedetineerd. Bijna 30% zit één tot drie maanden in detentie, terwijl meer dan 20% zes maanden of langer is gedetineerd.

De aard van het gepleegde delict is een ander belangrijk aspect van de meest recente veroordeling van ex-gedetineerden die in 2010 zijn uitgestroomd. Meer dan een derde van de onderzoeksgroep is gedetineerd geraakt vanwege een vermogensdelict zonder geweld (zoals inbraak of (winkel)diefstal). Meer dan 20% heeft een geweldsdelict begaan, terwijl 13,5% gedetineerd is geraakt vanwege vernieling of de verstoring van de openbare orde. Nog eens 13% is veroordeeld voor een drugsdelict. Verder zijn ex-gedetineerden veroordeeld voor een vermogensdelict met geweld, of een verkeersgerelateerd delict (respectievelijk 8,0 en 9,4%). Nog eens 10,9% is veroordeeld voor een niet eerder genoemd delict zoals bijvoorbeeld wapenbezit. Wanneer wordt gekeken naar de aard van het gepleegde delict, dan is

het belangrijk in acht te nemen dat iemand voor meerdere typen delicten kan zijn veroordeeld en dus onder meerdere categorieën kan vallen.

4.3 Problematiek op de leefgebieden voor detentie naar justitieel profiel

Box 1 Belangrijkste bevindingen over de relatie tussen het justitieel profiel en de leefgebieden voor detentie

- Hoe ouder gedetineerden zijn ten tijde van de eerste veroordeling, des te groter is de kans op inkomen voor detentie en des te kleiner de kans dat men schulden heeft.
- Een hoger aantal eerdere vrijheidsstraffen gaat gepaard met een kleinere kans op legitimatie en huisvesting voor detentie en een grotere kans op contact met een zorginstelling.
- Gewelddelinquenten hebben betrekkelijk vaak inkomen en huisvesting voor aanvang detentie vergeleken met daders van een vermogensdelict waarbij geweld is gebruikt.
- Drugsdelinquenten staan er voor detentie relatief goed voor ten opzichte van gewelddadige vermogensdelinquenten. Zij beschikken relatief vaker over huisvesting en hebben minder vaak schulden en contact met een zorginstelling.

In deze paragraaf onderzoeken we welke justitiële kenmerken het meest samenhangen met de problematiek van gedetineerden op de leefgebieden voor detentie. Hierdoor wordt een beeld gegeven welke groepen gedetineerden de meeste problemen op de leefgebieden hebben.

In tabel 14 worden alleen de significante samenhangen weergegeven. We hebben ervoor gekozen om de leefgebieden zo te coderen dat een '+' staat voor meer problemen op het betreffende leefgebied en een '-' voor minder problemen¹¹. De regressiemodellen waarop de overzichtstabel is gebaseerd zijn terug te vinden in bijlage 4 (tabel A9 en A10).

Tabel 14 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken met problemen op de vijf leefgebieden voor detentie

	Legitimatie- bewijs	Inkomen	Huisvesting	Schulden	Zorg
Leeftijd eerste veroordeling		-		-	
Aantal vorige vrijheidsstraffen	+		+		+
Strafdreiging					
Tot 4 jaar (ref.)					
4-8 jaar					
Meer dan 8 jaar			-		
Detentieduur					
Aard delict					
Vermogen met geweld (ref.)					
Geweld		-	-		
Vermogen zonder geweld					
Vernieling/openbare orde				-	
Drugs			-	-	-
Verkeer					
Overig			-		-

¹¹ Op het gebied van zorg verstaan we het hebben van contact met een zorginstelling als probleem. Dit is eigenlijk niet juist. Feitelijk is er sprake van een probleem op het gebied van zorg als een gedetineerde een zorgbehoefte heeft, maar geen contact met een zorginstelling. Aangezien we geen informatie hebben over de zorgbehoefte van gedetineerden, gebruiken we het contact met een zorginstelling als proxy voor de zorgbehoefte.

4.3.1 Identiteitsbewijs

Tabel 14 laat zien dat problemen op het gebied van het identiteitsbewijs des te meer voorkomen als gedetineerden vaker vast hebben gezeten voor hun huidige detentie. De strafdreiging en de aard van het gepleegde delict zijn niet van invloed op de kans op het hebben van een id-bewijs voor detentie.

4.3.2 Inkomen

Problemen op het gebied van inkomen komen vaker voor naarmate gedetineerden jonger zijn wanneer ze voor het eerst veroordeeld worden. Gewelddelinquenten hebben minder vaak problemen en dus een grotere kans op inkomen voor detentie dan plegers van gewelddadige vermogensdelicten. Net als op het leefgebied identiteitsbewijs maken strafdreiging en detentieduur geen verschil wat betreft het beschikken over inkomen voor detentie.

4.3.3 Huisvesting

Net als op het gebied van legitimatiebewijs zijn de problemen op het gebied van huisvesting groter onder gedetineerden met meer eerdere vrijheidsstraffen. Verder valt op dat gedetineerden veroordeeld voor een delict met een strafdreiging van meer dan acht jaar een grotere kans hebben om voor detentie over huisvesting te beschikken vergeleken met gedetineerden die veroordeeld zijn voor een delict met een lichte strafdreiging (tot vier jaar). Wanneer rekening wordt gehouden met overige justitiële kenmerken blijkt dat drugsdelinquenten de kleinste kans hebben op problemen op het gebied van huisvesting voor detentie. Ook plegers van gewelds- en overige delicten hebben in vergelijking met plegers van een gewelddadig vermogensdelict een grotere kans om voor detentie over huisvesting te beschikken.

4.3.4 Schulden

Ook op het gebied van schulden blijken justitiële kenmerken belangrijk. Hoe jonger gedetineerden zijn ten tijde van de eerste veroordeling, hoe groter de kans dat ze schulden hebben voor detentie. Wat betreft de aard van het delict blijkt dat plegers van vernieling of een drugsdelict een kleinere kans hebben op het hebben van schulden voor detentie dan plegers van een gewelddadig vermogensdelict.

4.3.5 Zorg

Tabel 14 laat zien dat hoe hoger het aantal eerdere vrijheidsstraffen, des te groter de kans op contact met een zorginstelling voor detentie. Wat betreft de aard van het delict vinden we een aantal duidelijke verschillen. Ten opzichte van gewelddadige vermogensdelinquenten blijkt dat drugsdelinquenten en plegers van overige delicten het minst vaak contact met een zorginstelling hebben.

4.4 Verandering in de problematiek op de leefgebieden tijdens detentie naar justitieel profiel

Box 2 Belangrijkste bevindingen over de relatie tussen het justitieel profiel en de leefgebieden tijdens detentie

- Gedetineerden veroordeeld voor een delict met een zware strafdreiging (acht jaar of meer) verkrijgen vaker huisvesting tijdens detentie in vergelijking met gedetineerden veroordeeld voor een delict met een lichte strafdreiging (tot vier jaar).
- Detentieduur speelt een grote rol bij de veranderende situatie op de leefgebieden tijdens detentie. Hoe langer de detentie duurt, des te groter de kans om legitimatie, inkomen en huisvesting te verkrijgen. Ook de kans om inkomen te verliezen tijdens detentie neemt toe, naarmate de detentieduur stijgt.
- Het type delict hangt alleen samen met het verkrijgen en behouden van huisvesting.
Ten opzichte van plegers van een vermogensdelict met geweld hebben plegers van vernieling of verstoring van de openbare orde een grotere kans om huisvesting te verkrijgen tijdens detentie. Gewelds- en drugsdelinquenten en plegers van vernieling of verstoring van de openbare orde hebben een kleinere kans om huisvesting te behouden tijdens detentie dan gedetineerden die voor een vermogensdelict met geweld vastzaten.

In deze paragraaf wordt een antwoord gezocht op de vraag in hoeverre het justitieel profiel van gedetineerden een rol speelt bij het verkrijgen of behouden van de gewenste situatie op de leefgebieden. De resultaten hiervan zijn te vinden in tabel 15. De plusjes in deze tabel betekenen dat het verkrijgen en behouden van de leefgebieden beter gaat en de minnetjes dat het verkrijgen en behouden minder goed gaat. De resultaten van de achterliggende regressiemodellen zijn te vinden in de tabellen A11 tot en met A13 in bijlage 4.

4.4.1 Legitimatiebewijs

Uit tabel 15 blijkt dat justitiële kenmerken bij het behouden van legitimatie geen rol spelen. Voor het verkrijgen van een legitimatiebewijs geldt dat een langere detentieduur de kans hierop vergroot.

Tabel 15 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken met het verkrijgen en behouden van id-bewijs, inkomen en huisvesting

	Legitimatiebewijs		Inkomen		Huisvesting	
	Verkrijgen	Behouden	Verkrijgen	Behouden	Verkrijgen	Behouden
Leeftijd eerste veroordeling						
Aantal vorige vrijheidsstraffen						–
Strafdreiging						
Tot 4 jaar (ref.)						
4-8 jaar						
Meer dan 8 jaar					+	
Detentieduur	+		+	–	+	
Aard delict						
Vermogen met geweld (ref.)						
Geweld						–
Vermogen zonder geweld						–
Vernieling / openbare orde					+	–
Drugs						–
Verkeer						
Overig						

4.4.2 Inkomen

Tabel 15 laat ook de resultaten zien voor het verkrijgen en behouden van inkomen tijdens detentie. Wederom blijken de justitiële kenmerken slechts een minimale rol te spelen. Uit tabel 15 komt wel naar voren dat er een duidelijke relatie is tussen detentieduur en het verkrijgen van inkomen. Hoe langer de detentie duurt, hoe groter de kans dat men tijdens detentie een inkomen verkrijgt. Hoewel detentieduur de kans op het verkrijgen van inkomen vergroot, zorgt een langere detentie ook voor een kleinere kans om inkomen te behouden. Dit betekent dat naarmate de detentie langer duurt de kans toeneemt dat een gedetineerde die inkomen had bij aanvang van detentie dit inkomen tijdens detentie verliest.

4.4.3 Huisvesting

Wanneer alle justitiële kenmerken in acht worden genomen, dan blijkt dat detentieduur bij het verkrijgen van huisvesting, net als bij het verkrijgen van inkomen, een belangrijke rol speelt. Gedetineerden die voor detentie niet beschikten over huisvesting hebben een grotere kans om bij ontslag uit detentie wel over huisvesting te beschikken naarmate zij langer gedetineerd zijn geweest.

Daarnaast speelt strafdreiging een rol bij het verkrijgen van huisvesting. Gedetineerden veroordeeld voor een delict met een zware strafdreiging verkrijgen vaker huisvesting dan gedetineerden die veroordeeld zijn voor een delict met een lichte strafdreiging. Plegers van vernieling en verstoring van de openbare orde hebben een grotere kans op het verkrijgen van huisvesting tijdens detentie dan plegers van een gewelddadig vermogensdelict.

Ten slotte speelt de aard van het delict mee bij het wel of niet behouden van huisvesting. Tabel A13 in bijlage 4 laat zien dat plegers van een geweldsdelict de kleinste kans hebben om huisvesting tijdens detentie te behouden. Ook drugsdelinquenten, plegers van een vermogensdelict zonder geweld en verstoorders van de openbare orde behouden in vergelijking met plegers van een gewelddadig geweldsdelict minder vaak huisvesting tijdens detentie.

4.5 Problematiek op de leefgebieden voor en tijdens detentie naar recidivekans

Box 3   **Belangrijkste bevindingen over de relatie tussen de voorspelde recidivekans en de verandering op de leefgebieden tijdens detentie**

- Er is een duidelijke samenhang tussen de voorspelde recidivekans en de situatie voor detentie. Gedetineerden met een hoge recidivekans beschikken minder vaak over een legitimatiebewijs en huisvesting en hebben vaker schulden en contact met een zorginstelling.
- Bij het behouden en verkrijgen tijdens detentie speelt de recidivekans slechts een beperkte rol. Gedetineerden met een hogere recidivekans hebben een grotere kans tijdens detentie legitimatie te verwerven indien deze bij aanvang detentie ontbrak.

In deze paragraaf is er speciale aandacht voor de samenhang tussen de voorspelde recidivekans en problemen op de leefgebieden, zodat kan worden onderzocht of een hogere recidivekans gepaard gaat met meer problemen op de leefgebieden. Om de rol van de recidivekans te onderzoeken wordt gebruikgemaakt van Statrec. Statrec is een instrument om recidive te voorspellen dat is samengesteld op basis van persoonskenmerken en strafrechtelijke gegevens (Wartna, Tollenaar en Bogaerts, 2009). De informatie die nodig is voor Statrec zijn afkomstig van gegevens uit de

Onderzoeks-en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD), waarin de afdoening van strafzaken is geregistreerd. De schaal is opgesteld naar aanleiding van regressiemodellen waarin het wel of niet voorkomen van nieuwe justitiecontacten binnen vier jaar de afhankelijke variabele is (Wartna, Tollenaar en Bogaerts, 2009). De volgende zes individuele kenmerken zijn gebruikt om de recidivekans te voorspellen: sekse, leeftijd, geboorteland, type delict waarvan men wordt verdacht, aantal eerdere strafzaken en de snelheid waarmee justitiecontacten binnen een periode elkaar opvolgen (strafzaakdichtheid). Wanneer een gedetineerde een recidivekans heeft van 0,20, dan betekent dit dat de gedetineerde tot een groep behoort waarin na vier jaar een op de vijf opnieuw zal zijn vervolgd. De gemiddelde recidivekans in onze onderzoeksgroep is 0,61.

De recidivekans zoals wij deze in dit onderzoek gebruiken wordt gemeten als de voorspelde kans dat iemand opnieuw de fout ingaat. Het geeft niet aan of iemand daadwerkelijk recidiveert. De reden dat we kijken naar de samenhang tussen deze voorspelde recidivekans en de problematiek op de leefgebieden is dat we willen kijken of het nodig is om nazorg voor verschillende groepen op een verschillende wijze aan te pakken. Als blijkt dat sommige groepen gedetineerden meer problemen hebben dan anderen, dan kan het beleidsmatig een overweging zijn om deze gedetineerden verschillend te benaderen. Dit is dan ook de reden dat we kijken in hoeverre de voorspelde recidivekans samenhangt met de problematiek op de leefgebieden en dat we niet veronderstellen dat problemen op de leefgebieden leiden tot een hogere kans op recidive.

We kijken in deze paragraaf naar de samenhang van de recidivekans met de problematiek op de leefgebieden voor detentie en naar de samenhang met de verandering in de problematiek op de leefgebieden tijdens detentie. De samenhang wordt getoetst door aan de modellen waarin de invloed van justitiële kenmerken is onderzocht de recidivekans toe te voegen. Dit betekent dat als er een samenhang wordt gevonden er sprake is van een samenhang die niet wordt veroorzaakt door andere persoons- of justitiële kenmerken. De resultaten van deze modellen zijn te vinden in de tabellen A9 tot en met A13 in bijlage 4.

4.5.1 Resultaten

Met betrekking tot de problematiek op de leefgebieden voor detentie valt op dat gedetineerden met een hogere geschatte recidivekans meer problemen kennen dan gedetineerden met een lagere recidivekans. Gedetineerden met een hogere recidivekans hebben namelijk vaker geen id-bewijs en huisvesting, en wel schulden en contact met een zorginstelling dan gedetineerden met een lagere recidivekans. Alleen met betrekking tot problematiek op het gebied van inkomen voor detentie zien we geen samenhang met de geschatte recidivekans. Gedetineerden met een lagere recidivekans hebben dus niet vaker een inkomen dan gedetineerden met een hogere recidivekans.

We vinden verder maar een beperkte samenhang tussen de geschatte recidivekans en het behouden en verkrijgen van het id-bewijs, huisvesting en inkomen. We vinden namelijk alleen een samenhang met het verkrijgen van een legitimatie tijdens detentie. Hoe groter de voorspelde kans op recidive, des te groter de kans om tijdens detentie een geldig legitimatiebewijs te verkrijgen als deze bij aanvang detentie niet beschikbaar was. Of de recidivekans ook een rol speelt bij het behouden en verkrijgen van schulden en zorg tijdens detentie kunnen we niet nagaan, omdat gegevens over de situatie op deze twee leefgebieden aan het eind van detentie niet beschikbaar zijn.

5 Conclusie en slotbeschouwing

5.1 Doelstellingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden

Om de recidive van ex-gedetineerden aan te pakken wordt door middel van samenwerking tussen het ministerie van Veiligheid en Justitie, gemeenten en ketenpartners al tijdens detentie begonnen met het aanbieden van nazorg op het gebied van identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorg aan gedetineerden. Het doel van dit nazorgbeleid is ervoor te zorgen dat gedetineerden bij ontslag uit detentie kunnen beschikken over onderdak, inkomen en een geldig identiteitsbewijs. Daarnaast is het beleid erop gericht dat op het moment dat gedetineerden vrijkomen inzicht bestaat in eventuele schulden en dat, indien nodig, een plan voor schuldhulpverlening is opgesteld. Ten slotte dient de zorgbehoefte van de gedetineerde vastgesteld te worden en indien de gedetineerde zorg nodig heeft, dient deze zorg gerealiseerd te worden. Om in kaart te brengen of deze doelen bereikt worden, heeft het WODC de monitor nazorg ex-gedetineerden ontwikkeld (Weijters & More, 2010). In dit onderzoek wordt verslag gedaan van de derde meting van deze monitor.

Het doel van de monitor nazorg ex-gedetineerden is ten eerste om in kaart te brengen in welke mate (ex-)gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling hebben op het moment dat zij een PI binnenkomen, bij ontslag uit detentie en op het moment dat zij zich zes maanden in de vrije maatschappij bevinden. Daarnaast is het doel van de monitor om te beschrijven hoe de situatie op deze leefgebieden zich in de loop van de detentie en na detentie ontwikkelt. Verder wordt een vergelijking gemaakt met de resultaten uit de eerste twee metingen van de monitor. Ten slotte kijken we in de derde meting welke groepen ex-gedetineerden de meeste problemen hebben op de leefgebieden en voor wie nazorg potentieel het meeste oplevert.

Om de situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie in kaart te brengen, maken we gebruik van gegevens die verzameld worden binnen het gevangeniswezen. Zodra gedetineerden een PI binnenkomen wordt hen gevraagd naar hun situatie op de leefgebieden, zoals die was vlak voor detentie. Tevens wordt aan het eind van detentie bijgehouden wat de situatie van de gedetineerde zal zijn zodra hij is vrijgekomen. Deze informatie wordt geregistreerd in een database, genaamd DPAN. Om de situatie zes maanden na detentie te schetsen maken we in deze derde rapportage gebruik van gegevens uit acht gemeenten, namelijk Amsterdam, Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss (en omgeving), Purmerend en Spijkenisse. De laatste databron waarvan we in dit onderzoek gebruikmaken is de OBJD. In de OBJD zijn gegevens te vinden over de strafrechtelijke geschiedenis van gedetineerden. Hiervan maken we gebruik om te kijken welke groepen detineerden de meeste problemen kennen op de leefgebieden en voor wie nazorg potentieel het meeste oplevert.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek gerecapituleerd aan de hand van de gestelde onderzoeksvragen. Hierbij is het van belang om in herinnering te houden dat alle resultaten betrekking hebben op gedetineerden die langer dan twee weken vast hebben gezeten. Van gedetineerden die korter dan twee weken vast hebben gezeten wordt de situatie op de leefgebieden niet betrouwbaar geregistreerd in DPAN.

5.2 Beantwoording onderzoeksvragen

5.2.1 Verandering in de problematiek tijdens en binnen zes maanden na detentie

Box 4 Resultaten onderzoeksvraag 1

In hoeverre verandert de situatie met betrekking tot de vijf leefgebieden identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorgcontact tijdens detentie en zes maanden na detentie?

Tijdens detentie

- Het verliezen van de gewenste situatie op een leefgebied tijdens detentie komt het meest voor op het leefgebied inkomen. Het gaat hier om gedetineerden die voor detentie wel een vorm van inkomen hadden, maar direct na detentie niet meer. Ongeveer een kwart verliest inkomen tijdens detentie.
- Het verkrijgen van de gewenste situatie tijdens detentie komt het meest voor op het leefgebied huisvesting. Ruim 28% van de gedetineerden die voor detentie niet over huisvesting beschikte, verkreeg huisvesting tijdens detentie.

Zes maanden na detentie

- Het verliezen van de gewenste situatie op een leefgebied zes maanden na detentie is het grootst op het leefgebied inkomen. Bijna 5% van de gedetineerden die direct na detentie inkomen heeft, verliest inkomen in de eerste zes maanden na detentie.
- Het verkrijgen van de gewenste situatie zes maanden na detentie komt het meest voor op het leefgebied inkomen. Het gaat hier om gedetineerden die direct na detentie niet over inkomen beschikten, maar zes maanden na detentie wel.

Verandering in de problematiek tijdens detentie

Van de gedetineerden die voor detentie niet over een identiteitsbewijs beschikten, heeft 7,4% tijdens detentie een identiteitsbewijs verkregen. Het percentage gedetineerden dat in 2010 tijdens detentie zijn identiteitsbewijs verloor is 0,8%. In de praktijk zal het identiteitsbewijs echter niet snel tijdens detentie verloren gaan. Het gaat hier waarschijnlijk om situaties waarvan achteraf bleek dat een identiteitsbewijs bij binnenkomst in een PI toch niet aanwezig was of is verlopen tijdens detentie. Ruim drie kwart van de gedetineerden (78,6%) met een inkomen voor detentie, heeft ook bij ontslag uit detentie een inkomen. Bijna een kwart van de gedetineerden die voor detentie een inkomen hadden, heeft dat na detentie dus niet meer. Daar staat tegenover dat ruim 20% van de gedetineerden zonder inkomen bij aanvang detentie een inkomen heeft verkregen tijdens detentie. Van diegenen die in 2010 voor detentie over huisvesting beschikten, beschikte 95,7% bij ontslag ook over een vorm van huisvesting. In 2010 verkreeg 28,6% huisvesting tijdens detentie als er voor detentie geen huisvesting was.

Verandering in de problematiek in de eerste zes maanden na detentie

De informatie die gebruikt is om de verandering in de situatie van ex-gedetineerden op de vijf leefgebieden in de eerste zes maanden na detentie in kaart te brengen, is de informatie van acht gemeenten. Zowel de informatie over de situatie bij ontslag uit detentie als de situatie zes maanden na detentie is gebaseerd op gemeentelijke informatie. Het algemene beeld is dat ex-gedetineerden die bij ontslag uit detentie al een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, zorgcontact, maar ook schulden hadden, dit zes maanden na detentie nog steeds hadden.

Voor die ex-gedetineerden die bij ontslag uit detentie geen inkomen hadden, blijkt dat 70,2% dit zes maanden na detentie heeft verkregen. Verder blijkt dat 26,6% van de ex-gedetineerden de eerste zes maanden na detentie huisvesting verkrijgt, 42,9% een identiteitsbewijs en 13,2% komt in contact met een zorginstelling. Bij 9,8% van de ex-gedetineerden ontstaan in de eerste zes maanden na detentie

schulden bij de gemeente. Bij deze cijfers moet in het achterhoofd gehouden worden dat het gaat om gedetineerden uit acht grotere gemeenten en dat de percentages zijn gebaseerd op lage aantallen ex-gedetineerden. Deze resultaten kunnen dus niet zonder meer gegeneraliseerd worden naar de totale populatie gedetineerden. De cijfers geven wel een indicatie dat de situatie van ex-gedetineerden op de leefgebieden zich over het algemeen in de eerste zes maanden na detentie positief ontwikkelt.

5.2.2 *Verschillen in problematiek op de leefgebieden met de eerdere metingen van de monitor nazorg*

Box 5 Resultaten onderzoeksvraag 2

In hoeverre verschillen gedetineerden die in de tweede helft van 2010 zijn vrijgekomen uit een PI van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 en 2009 zijn vrijgekomen in de mate waarin men beschikt over een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling direct voor, direct na en zes maanden na detentie?

- In 2010 hebben gedetineerden voor detentie iets minder vaak inkomen en huisvesting dan in 2008 en 2009. Verder komt in 2010 inkomen minder vaak voort uit arbeid en hebben gedetineerden iets vaker contact met een zorginstelling dan de gedetineerden uit de eerste twee metingen
- Wat betreft de situatie direct na detentie hebben gedetineerden uitgestroomd in de tweede helft van 2010 minder vaak huisvesting dan gedetineerden uitgestroomd in de tweede helft van 2008 of 2009
- De situatie zes maanden na detentie in 2010 is niet goed te vergelijken met eerdere jaren door deelname van andere gemeenten.
- In 2010 is het in vergelijking met 2008 en 2009 minder goed gelukt om ervoor te zorgen dat gedetineerden die voor detentie geen identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting hadden dit tijdens detentie konden verkrijgen. Het behouden van een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting voor diegenen die hier voor detentie wel over konden beschikken, gaat in 2010 beter dan in 2009.

Situatie op de leefgebieden voor en direct na detentie

Over het algemeen bestaan er geen grote verschillen in de mate van problematiek op de leefgebieden voor en bij ontslag uit detentie tussen de gedetineerden uit de eerdere cohorten en het derde cohort van de monitor nazorg ex-gedetineerden. Voor detentie heeft 84,2% van de gedetineerden een identiteitsbewijs. De problematiek op dit leefgebied is ten opzichte van 2008 en 2009 ongeveer gelijk gebleven. Het percentage gedetineerden dat direct na detentie over een legitimatiebewijs beschikt, is net als de voorgaande jaren ook ongeveer 84%.

Op het gebied van inkomen had 71,0% van de gedetineerden een inkomen voor detentie. In 2008 en 2009 was de problematiek van gedetineerden op dit leefgebied minder groot. In 2008 had namelijk 77,3% van de gedetineerden een inkomen. Het inkomen dat gedetineerden voor detentie hebben, verkreeg men met name uit arbeid (38,1%), uit een bijstandsuitkering (33,4%) of uit een WIA-/Wajong-uitkering (16,7%). Opvallend is dat in 2008 en 2009 relatief gezien meer gedetineerden inkomen uit arbeid hadden. De inkomenssituatie bij ontslag uit detentie is ongeveer gelijk gebleven: 61,7% beschikte over inkomen direct na detentie.

Op het leefgebied huisvesting beschikken minder gedetineerden voor detentie over huisvesting dan in de vorige twee metingen, maar het verschil is klein. In 2009 had 84,6% van de gedetineerden voor detentie onderdak, in 2010 is dat 80,9%. Net als bij de vorige meting komen met name het wonen in een huurwoning, bij familie of bij vrienden of kennissen relatief vaak voor. Ook na ontslag uit detentie staan gedetineerden er in 2010 iets minder goed voor dan in 2009 (83,2% versus 86,1%).

Het hebben van schulden is het meest voorkomende probleem van gedetineerden wat betreft de vijf leefgebieden. Van de gedetineerden geeft 73,1% aan schulden te hebben voor detentie. Ten opzichte van 2009 is dit percentage gelijk. Van de gedetineerden die in het laatste halfjaar van 2008 vrijkwamen, had 71,0% schulden. Op het gebied van zorg zijn er geen gegevens over de behoefte van gedetineerden aan zorg. Er is wel informatie over de bestaande zorgcontacten van gedetineerden. Van de gedetineerden rapporteerde 29,4% dat zij voor hun detentie contact hadden met een zorginstelling. Het aandeel gedetineerden dat voor detentie zorgcontact heeft, is daarmee iets hoger dan in 2009 (27,8%). Het behouden van een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting voor diegenen die hier voor detentie wel over konden beschikken, gaat in 2010 beter dan in 2009. Aan de andere kant zien we dat het verkrijgen van huisvesting van gedetineerden die voor detentie geen huisvesting hadden in 2010 relatief minder succesvol was dan in het voorgaande jaar. In 2008 verkreeg 40,8% van de gedetineerden tijdens detentie huisvesting, in 2009 daalde dit percentage naar 35,2% en in 2010 is dit aandeel met 28,6% nog kleiner geworden. Het is niet duidelijk hoe dit komt.

Problematiek op de leefgebieden zes maanden na detentie

Op basis van informatie uit acht gemeenten kan de situatie van ex-gedetineerden op de leefgebieden zes maanden na detentie met enige voorzichtigheid beschreven worden. Uit deze gegevens blijkt dat zes maanden na detentie 94,0% van de ex-gedetineerden in deze gemeenten over een geldig legitimatiebewijs beschikt. Verder blijkt dat ruim 87,5% van de ex-gedetineerden zes maanden na detentie een inkomen heeft. Ruim de helft van deze groep heeft inkomen uit een bijstandsuitkering, ongeveer 15% heeft inkomen uit arbeid en bijna één op de drie heeft inkomen uit een ander soort uitkering.

Op het gebied van huisvesting is zes maanden na detentie 80,8% van de ex-gedetineerden voorzien van onderdak. De ex-gedetineerden zonder onderdak leven niet allemaal op straat. Een deel is thuisloos: ze hebben geen vaste onderdaksituatie en gebruiken meerdere onderdakmogelijkheden, waaronder bijvoorbeeld maatschappelijke opvang of ze verblijven bij vrienden of kennissen. Van de ex-gedetineerden die wel vast onderdak hebben, woont meer dan 40% zelfstandig, 21,8% van de ex-gedetineerden woont zes maanden na detentie bij familie en 19,5% woont in een kamer of in een voorziening voor begeleid wonen.

Op het leefgebied schulden konden niet alle schulden van de ex-gedetineerden in kaart gebracht worden. De gemeente Amsterdam had alleen informatie over ex-gedetineerden die schulden hadden bij de gemeente. Om die reden is het percentage ex-gedetineerden dat zes maanden na detentie schulden heeft lager dan men zou verwachten; 39,8% van de ex-gedetineerden heeft zes maanden na detentie in ieder geval schulden bij de gemeente.

Ten slotte heeft op het leefgebied zorg 74,8% van de ex-gedetineerden zes maanden na detentie contact met een zorginstelling. Dit percentage wordt vertekend doordat een deel van de informatie van ex-gedetineerden over de situatie zes maanden na detentie afkomstig is van de GGD uit Amsterdam. Het doel van de GGD is om deze groep aan de zorg te helpen waar men behoefte aan heeft, daarom is dit percentage aan de hoge kant en kan dit niet zonder meer gegeneraliseerd worden. Zonder de ex-gedetineerden die contact hebben met de Amsterdamse GGD, zou 57,3% van de ex-gedetineerden contact hebben met een zorginstelling.

5.3 Justitiële profiel

Box 6 Resultaten onderzoeksvraag 3.1

3.1 In hoeverre is er samenhang tussen de problematiek op de leefgebieden en het justitiële profiel van ex-gedetineerden?

- De justitiële voorgeschiedenis vertoont op bepaalde punten een samenhang met problematiek op de leefgebieden voor detentie.
- Gedetineerden die jonger waren toen ze voor het eerst werden veroordeeld hebben minder vaak inkomen maar juist vaker schulden voor detentie.
- Gedetineerden met een hoger aantal eerdere vrijheidsstraffen hebben voor detentie minder vaak een legitimatiebewijs en huisvesting maar juist vaker contact met een zorg instelling voor detentie.
- Gewelddelinquenten hebben betrekkelijk vaak inkomen en huisvesting voor aanvang detentie in vergelijking met plegers van gewelddadige vermogensdelicten.
- Ook drugsdelinquenten staan er voor detentie relatief goed voor. Zij beschikken relatief vaak over huisvesting en hebben minder vaak schulden en zorg ten opzichte van plegers van gewelddadige vermogensdelicten.

Om een completer beeld te krijgen van de leefsituatie van (ex-)gedetineerden is de derde meting uitgebreid met justitiële informatie. Het gaat hierbij om de volgende kenmerken: de leeftijd bij de eerste veroordeling, het aantal vorige vrijheidsstraffen, de maximale strafdreiging voor het gepleegde delict en het type delict.

We zien een aantal opvallende zaken in de samenhang tussen het justitiële profiel en de problematiek op de nazorggebieden voor detentie. Voor detentie blijkt de leeftijd waarop de eerste veroordeling plaatsvond een belangrijke rol te spelen bij de situatie op de leefgebieden. In overeenstemming met onze verwachtingen laten de resultaten zien dat hoe ouder gedetineerden waren ten tijde van de eerste veroordeling, des te beter de situatie voor detentie is. Gedetineerden die ouder waren bij de eerste veroordeling hebben vaker een legitimatiebewijs en inkomen, en minder vaak schulden voor detentie dan gedetineerden die jonger waren bij hun eerste veroordeling. Gedetineerden die ouder waren ten tijde van de eerste veroordeling hebben wel een grotere kans op contact met een zorginstelling voor detentie, maar zoals al eerder is genoemd kan dat ook worden gezien als de oplossing van een probleem.

Ook voor het aantal eerdere vrijheidsstraffen geldt een algemeen patroon dat in lijn is met onze verwachtingen. Naarmate gedetineerden in het verleden vaker een vrijheidsstraf opgelegd hebben gekregen, hoe minder goed ze ervoor staan op de leefgebieden. Een hoger aantal eerdere vrijheidsstraffen hangt bijvoorbeeld samen met een kleinere kans over een legitimatiebewijs en huisvesting te beschikken, terwijl de kans op schulden en contact met een zorginstelling juist toeneemt naarmate het aantal eerdere vrijheidsstraffen stijgt.

Er is niet alleen gekeken naar de criminele voorgeschiedenis van de onderzoeksgroep, maar ook naar kenmerken van de meest recente veroordeling. De aard van het gepleegde delict laat verschillende resultaten zien. Drugsdelinquenten staan er over het algemeen beter voor dan plegers van gewelddadige vermogensdelicten, omdat zij vaker over een legitimatiebewijs en huisvesting beschikken en minder vaak schulden en zorgcontact hebben. Op het gebied van inkomen is dit patroon juist andersom. Verder staan plegers van een vermogensdelict zonder geweld er voor detentie slechter voor dan plegers van een vermogensdelict met geweld, omdat zij minder vaak beschikken over een legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting terwijl ze vaker schulden hebben.

Box 7 Resultaten onderzoeksvraag 3.2

3.2 In hoeverre is er samenhang tussen de verandering in de problematiek op de leefgebieden en het justitiële profiel van ex-gedetineerden?

- Detentieduur speelt een grote rol bij de veranderende situatie op de leefgebieden tijdens detentie. Hoe langer de detentie, des te groter de kans om legitimatie, inkomen en huisvesting te verkrijgen. Ook de kans om inkomen te verliezen tijdens detentie neemt toe, naarmate de detentieduur langer is.
- Het type delict waarvoor gedetineerden veroordeeld zijn, speelt een rol bij het verkrijgen en behouden van huisvesting. Ten opzichte van plegers van een gewelddadig vermogensdelict verkrijgen plegers van vernieling of versterking van de openbare orde vaker huisvesting tijdens detentie. Gewelds- en drugsdelinquenten en plegers van vernieling of versterking openbare orde behouden minder vaak huisvesting tijdens detentie.

Wanneer wordt gekeken naar de verandering in de situatie op de leefgebieden tijdens detentie, dan zijn de resultaten minder uitgesproken. Desalniettemin worden wederom een aantal duidelijke verbanden gevonden. Detentieduur speelt bij alle drie de leefgebieden een rol. Hoe langer een detentie duurt, des te groter is de kans om een legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting te verkrijgen tijdens detentie. Tegelijkertijd zit een langere detentie het in stand houden van de gewenste situatie op de leefgebieden in de weg. Een langere detentie gaat gepaard met een kleinere kans op het behouden van inkomen en huisvesting tijdens detentie. Er lijkt hier vooral sprake van een gelegenheidseffect. Hoe langer een situatie zich voordoet, hoe meer mogelijkheden men heeft om problemen op te lossen, maar ook hoe lastiger het is om hulpbronnen die men heeft te verliezen.

De relatie tussen de aard van het delict en het verkrijgen en behouden van de gewenste situatie laat wisselende resultaten zien. Plegers van vernieling of versterking van de openbare orde hebben een grotere kans een legitimatiebewijs te verkrijgen dan plegers van een vermogensdelict met geweld. Verder laten de resultaten zien dat de kans om een legitimatiebewijs te behouden kleiner is voor vermogensdelinquenten.

Op het gebied van inkomen hebben plegers van een vermogensdelict zonder geweld een kleinere kans om inkomen te behouden dan plegers van een vermogensdelict met geweld. Als het gaat om het behouden van huisvesting tijdens detentie dan hebben plegers van vernieling en drugsdelinquenten een kleinere kans om huisvesting te behouden dan plegers van een vermogensdelict met geweld.

Box 8 Resultaten onderzoeksvraag 4

In hoeverre hangt de voorspelde recidivekans samen met de problematiek op de vijf leefgebieden en in hoeverre is er samenhang tussen de verandering in de problematiek op de leefgebieden en de voorspelde recidivekans van ex-gedetineerden?

- Er is een duidelijke samenhang tussen de voorspelde recidivekans en de situatie voor detentie. Gedetineerden met een hoge recidivekans beschikken minder vaak over een legitimatiebewijs en huisvesting en hebben vaker schulden en zorg dan gedetineerden met een lagere recidivekans.
- Bij het behouden en verkrijgen van succes op de leefgebieden tijdens detentie speelt de recidivekans slechts een beperkte rol. Gedetineerden met een hogere recidivekans hebben een grotere kans tijdens detentie een legitimatiebewijs te verkrijgen, indien deze bij aanvang detentie ontbrak.

De recidivekans speelt ook een rol bij de situatie voor detentie. Hoe hoger de recidivekans, des te groter de problematiek op de leefgebieden. Voor detentie hebben gedetineerden met een grotere recidivekans minder vaak een legitimatiebewijs, in-

komen en huisvesting dan gedetineerden met een kleinere recidivekans. Tegelijkertijd heeft de groep met een grotere recidivekans vaker schulden en contact met een zorginstelling.

Wat betreft het behouden en verkrijgen van de leefgebieden tijdens detentie speelt de recidivekans slechts een beperkte rol. Alleen met betrekking tot het verkrijgen van een identiteitsbewijs vinden we een samenhang. Gedetineerden met een hogere recidivekans hebben namelijk een grotere kans tijdens detentie een legitimatiebewijs te verkrijgen dan gedetineerden met een lagere recidivekans.

5.4 Slotconclusie

In deze slotparagraaf kijken we terug naar de belangrijkste punten uit dit onderzoek. Ten eerste bespreken we in hoeverre er sinds de eerste meting van de monitor nazorg vooruitgang is geboekt in de situatie van (ex-)gedetineerden op de vijf leefgebieden. Daarna worden de beperkingen van de onderzoekgegevens tegen het licht gehouden.

5.4.1 De uitvoering van het nazorgbeleid

Als we de situatie van gedetineerden die centraal stonden in de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden vergelijken met de onderzoeksgroepen uit de eerste twee metingen van de monitor nazorg ontstaat het volgende beeld. Gedetineerden hebben bij ontslag uit detentie ongeveer even vaak inkomen als in 2009. Het percentage gedetineerden dat bij ontslag uit detentie een identiteitsbewijs heeft is ten opzichte van 2009 iets lager (zie tabel 5).¹² Een groot gedeelte van de gedetineerden beschikt bij aanvang van hun detentie al over identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting. Een risico of ongewenst effect van detentie is dat gedetineerden bij ontslag uit detentie niet meer kunnen beschikken over huisvesting en inkomen. De mate van verlies van legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting tijdens detentie is, net als in de vorige meting, gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar.

Aan de andere kant blijkt dat in 2010 ten opzichte van 2009 een kleiner gedeelte van de gedetineerden tijdens detentie een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting verkreeg. Dit houdt in dat gedetineerden voor detentie hierover niet konden beschikken, maar bij ontslag uit detentie wel. Dit verkrijgen van een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting is in 2010 wederom relatief gezien minder goed gegaan. Het lijkt een ontwikkeling die bij de vorige meting ook al zichtbaar was. Uit de vorige meting kwam al naar voren dat het lastig is de reden voor de daling in het verkrijgen van legitimatiebewijs, inkomen of huisvesting te achterhalen. Doordat in de derde meting ook is gekeken naar de justitiële achtergrond van ex-gedetineerden kunnen we er wel iets over zeggen.

Uit onze analyses komt dat met name de detentieduur een rol speelt bij het verkrijgen en behouden van het legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting. Hoe langer een gedetineerde vastzit, hoe groter de kans is dat hij aan het einde van zijn detentie beschikt over een legitimatiebewijs, inkomen en huisvesting. Hier lijkt vooral sprake te zijn van een gelegenheidseffect. Het is gemakkelijker iets te regelen voor een gedetineerde als hij langer vastzit. Aan de andere kant zien we dat het effect van detentieduur op het gebied van inkomen tweeledig is. Voor gedetineerden die voor detentie al een inkomen hadden, resulteert een langere detentie in een grotere kans om het inkomen te verliezen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat gedetineerden geen recht hebben op een uitkering. Wanneer gedetineerden zijn vastgezet wordt de uitkering binnen vier weken stopgezet. Dit bemoeilijkt de taak van

---

¹² Er zijn nog geen goede gegevens beschikbaar om de situatie op de leefgebieden zorg en schulden bij ontslag uit detentie in kaart te brengen.

de MMD'er om te zorgen dat gedetineerden een inkomen hebben op het moment dat zij vrijkomen.

In dit onderzoek waren we ook geïnteresseerd of er verschillen waren in de mate van problematiek op de leefgebieden voor detentie tussen verschillende groepen gedetineerden. We hebben gevonden dat de voorspelde kans dat gedetineerden recidiveren sterk samenhangt met deze problematiek. Hoe hoger de voorspelde recidivekans van gedetineerden, hoe groter de kans is dat zij problemen hebben voor detentie. Deze groep vraagt dan ook extra aandacht om te zorgen dat het doel van het nazorgbeleid wordt gehaald, namelijk dat voor alle gedetineerden de problemen op de nazorggebieden zijn opgelost aan het einde van hun detentie. Ten slotte is het nog interessant om te vermelden dat we ook verschillen tussen mannen en vrouwen hebben gevonden in de problematiek voor detentie. Mannelijke gedetineerden hebben voor detentie vaker problemen op inkomens- en huisvestingsgebied, terwijl vrouwen vaker schulden en contact met een zorginstelling hebben. Deze specifieke problemen van met name vrouwen vragen om speciale aandacht tijdens detentie.

5.4.2 Beperkingen van de monitor nazorg ex-gedetineerden

De aanpak en opzet van de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden is grotendeels hetzelfde als bij de eerste twee metingen. De doelen en methoden van de monitor zijn hetzelfde gebleven. Ook de beperkingen die aan DPAN kleven, blijven in de derde meting bestaan. Deze beperkingen aan de data zullen waarschijnlijk pas weggenomen zijn in de vierde meting, wanneer gerapporteerd wordt over gedetineerden die uitstromen tussen 1 juli 2011 en 31 december 2011. Voor deze onderzoeksgroep is namelijk data beschikbaar uit het vernieuwde DPAN. Een nadeel van de monitor nazorg waar we sinds de vorige meting mee te maken hebben, is dat niet meer gerapporteerd kan worden over gedetineerden die korter vastzitten dan twee weken. Dit komt doordat de situatie op de vijf leefgebieden voor gedetineerden die korter dan twee weken vastzitten niet geregistreerd wordt. De gepresenteerde resultaten zijn dan ook niet representatief voor de gehele doelgroep van het nazorgbeleid.

Een andere beperking is dat van de gedetineerden die langer dan twee weken vastzaten niet iedere gedetineerde door een MMD'er gesproken is en dat niet van elke gedetineerde het gehele DPAN-document ingevuld is. Bij de eerste meting was van 18,9% en bij de tweede meting van 10,1% van de gedetineerden die langer dan twee weken vastzaten geen informatie beschikbaar over de problematiek op de leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie. In deze derde meting is van 7,1% van de gedetineerden die langer dan twee weken vastzaten geen informatie beschikbaar. Dit is nog een behoorlijke groep is, maar het is wel een verbetering ten opzichte van de eerdere metingen.

Een laatste beperking van het onderzoek heeft betrekking op de situatie zes maanden na detentie. Ondanks dat het ten opzichte van eerdere metingen beter lukt om van meer gemeenten dezelfde soort informatie over de ex-gedetineerden te verkrijgen, hebben we voor deze derde meting informatie beschikbaar van slechts acht gemeenten. Deze gemeenten geven geen representatieve weergave van de totale populatie ex-gedetineerden. De resultaten uit dit onderzoek die betrekking hebben op de situatie zes maanden na detentie geven dus enkel een indicatie van de problematiek op de vijf leefgebieden. Deze resultaten kunnen niet gegeneraliseerd worden naar de totale populatie ex-gedetineerden. Voor de vierde meting zal geprobeerd weer meer gemeenten bij het onderzoek te betrekken, maar de ervaring leert dat dit niet zo eenvoudig is.

Summary

Third Measurement of the Monitor of Aftercare for Former Prisoners

Background, aims, and research questions

One of the methods used by the Ministry of Security and Justice to reduce the high recidivism rates among former prisoners is to already start the provision of aftercare to prisoners during imprisonment. The aim of this aftercare is to ensure that any problems encountered by prisoners in the area of identity cards, income, accommodation, debts, and care are solved, or prevented as much as possible, during imprisonment, by means of co-operation among the Ministry, the municipalities, and other co-operating organisations. The monitor of aftercare for former prisoners of the WODC (Weijters & More, 2010) has been developed to identify to what extent prisoners and former prisoners have an identity card, income, accommodation, debts and contacts with care institutions upon arrival at a Penal Institution (PI), upon release from imprisonment, and after having spent six months in free society. In addition, it is the aim of the monitor to describe how the situation in these five areas of life is developing during imprisonment and in the first six months after release from imprisonment. The third aim is to describe the relationship between problems in these areas of life and any changes in these problems during imprisonment and after release from imprisonment, on the one hand, and the socio-demographic and legal characteristics of the prisoners and former prisoners on the other hand.

This report describes the result of the third measurement of the monitor of aftercare for former prisoners, which was carried out among former prisoners who were released from a PI in the period between 1 July 2010 and 1 December 2010. As this measurement was made largely in the same manner as the first and the second measurement, the differences in the results between the three measurements were also a subject of research. This research centred on the following research questions:

- 1 To what extent did the situation regarding the five areas of life – identity card, income, accommodation, debts, and care contact – change during imprisonment and in the first six months after release from imprisonment?
- 2 To what extent did prisoners who were released from a PI in the second half of 2010 differ from prisoners who were released in the second half of 2008 and 2009 with regard to the ability to keep or obtain an identity card, income, accommodation, debts, and contact with a care institution immediately prior to imprisonment, immediately after release from imprisonment, and six months after release from imprisonment?

Compared to the first and second measurement, a few points were added to the third measurement. In this third measurement, considerable attention was given to the relationship between the situation in the five areas of life on the one hand, and the legal characteristics of the prisoners or former prisoners, on the other hand. By 'legal characteristics' we not only mean the imprisonment history (such as the age at a prisoner's first conviction, and the number of previous convictions), but also the characteristics of the current conviction (such as the term of imprisonment and the

nature of the offence for which the prisoner was convicted). This has resulted in the following research questions:

- 3.1 To what extent does a relationship exist between the problems in the five areas of life and the legal profile of former prisoners?
- 3.2 To what extent does a relationship exist between the change in the problems in the five areas of life and the legal profile of former prisoners?

Finally, we also looked at the extent to which the predicted probability of recidivism played a role in this context. It was examined whether former prisoners with a higher predicted probability of recidivism had more problems or – on the contrary – had fewer problems in the five areas of life, and whether their situation in the area of aftercare had changed more during imprisonment than the situation for former prisoners with a lower predicted probability of recidivism.

4. To what extent does a relationship exist between the predicted probability of recidivism and the problems in the five areas of life, and to what extent does a relationship exist between any change in the problems in the five areas of life and the predicted probability of recidivism of the former prisoners?

Research Method

In this third measurement of the monitor of aftercare for former prisoners, the researchers examined the situation of former prisoners who had left a PI in the period between 1 July 2010 and 1 December 2010 and who had taken up residence in a Dutch municipality afterwards. Similar to the situation in the second measurement, it was only possible to provide an overview of the situation in the five areas of life with respect to prisoners who had been in prison for more than two weeks. This is due to the fact that, in practice, it was not always possible to interview prisoners serving a short sentence about their situation in the five areas of life. In respect of this group of prisoners, it has been decided to merely report to the municipality that a prisoner is in prison and will be released soon. Out of the prisoners who belong to the target group of aftercare policy, 28.1% were in prison for less than two weeks.

The research group ultimately consisted of 9,690 prisoners and former prisoners. These were mainly men (92.9%) and more than half of the research group was younger than 34 years of age at the time of release. In addition, more than 63% of the former prisoners were born in the Netherlands and nearly 90% of the former prisoners did not have registered partners.

In order to describe the situation of the prisoners with regard to the five areas of life at the beginning of their imprisonment, we used the data kept in the Digital Platform for Alignment of Aftercare (*Digitaal Platform Aansluiting Nazorg, DPAN*). All prisoners who belong to the target group of aftercare policy are supposed to have been screened by the Social Services Employees (MMD employees) in the first two weeks of their stay in the PI. During this screening, the prisoners are asked about the situation in the five areas of life as it was before imprisonment. Upon closing the DPAN document at the end of the term of imprisonment, the MMD employee must still complete several questions about the situation as it was upon release from imprisonment. This information is used to provide an overview of the situation upon release from imprisonment.

The information about the situation in the five areas of life was, however, not available for the entire research group. In respect of 7.7% of the prisoners who had been in prison for more than two weeks, the DPAN did not include any information about the situation in the five areas of life. This percentage is lower than in the pre-

vious measurements, which means that the MMD employees had succeeded in screening more prisoners in 2010. The prisoners about whom we did not have any information had been in prison for a relatively shorter time than those about whom we did have information, and were more often females. The proportion of prisoners born in one of the CEE countries (countries in the Central and East Europe, such as Poland, Romania, and Bulgaria) was higher among the prisoners who had not been screened than among those who had been screened. Possible reasons for this may be that it is not clear to which municipality these prisoners returned, and language problems.

The registrations of eight municipalities were used for the description of the situation of former prisoners in the five areas of life six months after release from imprisonment. The relevant municipalities are Amsterdam, Assen, Breda, Emmen, Hoogeveen, Oss (and neighbouring municipalities), Purmerend, and Spijkenisse. In total, nearly 15% of the former prisoners from our research group took up residence in one of these municipalities.

Results

Situation in the five areas of life immediately prior to imprisonment and upon release from imprisonment

In the section below the situation in the five areas of life immediately prior to imprisonment and upon release from imprisonment is described point by point for prisoners belonging to the target group of aftercare policy. This will be followed by a discussion of the individual changes in the situations in the five areas of life of the prisoners about whom we have information immediately prior to imprisonment and upon release from imprisonment.

- Prior to imprisonment and upon release from imprisonment, 84.2% of the prisoners had identity cards.
- Prior to imprisonment, 71.0% of the prisoners had an income, compared to 61.7% upon release from imprisonment. Prior to imprisonment 38.1% of the prisoners had an income from work, 33.4% received social assistance benefit payments.
- Prior to imprisonment, 80.9% of the prisoners had accommodation, compared to 83.2% upon release from imprisonment. Prior to imprisonment, the majority of the former prisoners lived in a rented dwelling or with family. Upon release from imprisonment, more former prisoners lived with family and in emergency accommodation than prior to imprisonment.
- Nearly three quarters (73.1%) of the former prisoners had debts prior to imprisonment.
- More than one quarter (29.4%) of the prisoners had had contacts with care institutions prior to imprisonment. In the majority of cases, the contacts concerned care for addicts (50.8%) or psychiatric care (34.4%).

Changes in problems in the five areas of life during imprisonment

The statistics regarding individual changes in problems in the five areas of life were available with regard to having an identity card, income, and accommodation. As in the previous measurement, any changes during imprisonment in the area of debts and contacts with care institutions could not be identified, because no information was available about the situation in these areas of life upon release from imprisonment.

- Out of the group of prisoners who had had identity cards prior to imprisonment, nearly all prisoners (approximately 99%) had identity cards upon release from

- imprisonment. Out of the group of prisoners who had entered the PI without identity cards, 7.4% obtained identity cards during imprisonment.
- Out of the group of prisoners who had an income prior to imprisonment, 78.6% also had an income upon release from imprisonment. In 2010, nearly 22.0% of the prisoners who did not have any income prior to imprisonment did have an income upon release from imprisonment.
  - Out of the group of prisoners, 95.7% had accommodation both prior to imprisonment and upon release from imprisonment. Approximately 29% of the prisoners without accommodation prior to imprisonment obtained accommodation during imprisonment.

Situation of former prisoners six months after release from imprisonment

It is not possible to describe the situation six months after release from imprisonment for each former prisoner. For the purpose of the third measurement, we used information from eight municipalities, namely Amsterdam, Assen, Breda, Emmen, Hogeveen, Oss (and neighbouring municipalities), Purmerend, and Spijkenisse. Compared to former prisoners who do not originate from these eight municipalities, the former prisoners within this population were born more often outside the Netherlands and had, on average, been imprisoned more often and longer than a year. It is consequently not possible to generalise the data to the total population of former prisoners. These data do, however, provide an indication of the problems in the five areas of life six months after release from imprisonment.

- Six months after release from imprisonment, 94.0% of the former prisoners had valid identity cards.
- Nearly 90% of the former prisoners had an income six months after release from imprisonment. In approximately three quarters of the cases, this was a benefit payment.
- Out of the group of former prisoners, 80.8% had accommodation six months after release from imprisonment. Nearly half of the group of former prisoners with accommodation were living independently six months after imprisonment, and more than 20% were living with family six months after imprisonment.
- Not all debts of the prisoners were known to the municipality. In any case, out of the group of former prisoners, nearly 40% were in debt to the municipality six months after release from imprisonment.
- Out of the group of former prisoners, approximately three quarters (74.8%) had contacts with care institutions six months after release from imprisonment. This percentage is rather high due to the selective group of prisoners about whom Amsterdam was able to provide information through the Municipal Health Service.
- Six months after imprisonment, 15.8% of the former prisoners did not have any problems in the five areas of life, more than one third had problems in one area of life, and more than one third had problems in two or more areas of life.

Changes in problems in the five areas of life in the first six months after release from imprisonment

By comparing the municipal data on the situation upon release from imprisonment with the situation six months after release from imprisonment, it was found that nearly every former prisoner had kept his identity card, income, and accommodation. On the other hand, the former prisoners were also still in debt to the municipality. In the first six months after release from imprisonment, 42.9% of the former prisoners obtained identity cards, 70.2% obtained an income, 26.6% obtained accommodation, and 13.2% had contacts with a care institution.

Comparison with the results from the first two measurements of the monitor of aftercare for former prisoners

For the purpose of this research, the situation in the five areas of life prior to imprisonment and upon release from imprisonment was measured in the same manner as in the first two measurements of the monitor of aftercare for former prisoners. In general, the results of the third meeting are in line with the results from the previous measurements. The most striking differences between the three measurements regarding the situation in the five areas of life are described below.

- In the years 2008 and 2009, the problems of prisoners in the area of life regarding income prior to imprisonment were less serious than in 2010. Out of the group of former prisoners with an income, in 2010 this income was less frequently obtained from work.
- Compared to 2009, the prisoners had had slightly more contacts with care institutions prior to imprisonment in 2010.
- In 2010, the number of former prisoners who had had an identity card, income and accommodation prior to imprisonment and been successful in retaining them after their release was higher than in 2009.
- On the other hand, we observed that those prisoners who had had no accommodation prior to imprisonment succeeded relatively less often in obtaining accommodation in 2010 than in the previous years.

Relationship between the legal profile of the prisoners and the problems in the five areas of life

In the third measurement of the aftercare monitor, we added information about the legal background of the prisoners; this made it possible to provide a complete picture of the living conditions of the prisoners and former prisoners. This background information included the following characteristics: age at the prisoner's first conviction, the number of previous prison sentences, the penalty carried by an offence, and the type of offence committed.

A legal profile was available with respect to 83.3% of the research group. Within this group, approximately 20% were between 12 and 15 years of age at their first conviction, and approximately 30% were older than 15 years of age but younger than 18 years of age at their first conviction. A small portion of the research group (13.0%) was 30 years of age or older at their first conviction. In addition, the majority of former prisoners in our research group had received prison sentences previously (41.4% had not received any prison sentences previously).

Looking at the most recent conviction, we find that approximately half the research group was convicted for an offence carrying a term of imprisonment between 4 and 8 years. More than 20% was convicted for committing an offence carrying a term of imprisonment of 8 years or more. With regard to the type of offence committed, more than one third of the research group was imprisoned for a property offence without the use of violence (such as a burglary, theft or shoplifting). More than 20% committed a violent offence, while 13.5% was imprisoned for destruction or disturbance of public order. Another 13% was convicted for a drug offence.

Looking at the relationship between the legal characteristics and the situation in the five areas of life, we find a number of striking results, including the following:

- Prior to imprisonment, the legal history plays a role in the situation in the five areas of life. The prisoners who were older at their first conviction are more likely to have an income prior to the most recent term of imprisonment and are less likely to have debts. A larger number of previous prison sentences are associated with a lower probability of having an identity card and accommodation prior to imprisonment and a higher probability of having contact with a care institution.

- Violent offenders more often had an income and accommodation prior to imprisonment than offenders who had been convicted for property offences with the use of violence.
- The situation of drug offenders prior to imprisonment also looked relatively good. They had accommodation more often, and debts and contact with a care institution less often, than offenders who had been convicted for property offences.
- With regard to the changes in the problems in the five areas of life, the term of imprisonment appeared to be most important. The longer the term of imprisonment, the higher the probability of obtaining identity cards, income, and accommodation. The probability of losing one's income during imprisonment, on the other hand, increases as the term of imprisonment increases.

Relationship between the problems in the five areas of life and the probability of recidivism

The third measurement examined – on the basis of the predicted probability of recidivism – the extent to which the problems in the five areas of life differed, and the question of whether the problems had been solved. The researchers considered the issue of whether prisoners and former prisoners with a higher predicted probability of recidivism tend to encounter problems in the five areas of life – or in one area of life – more often than prisoners and former prisoners with a lower predicted probability of recidivism. In addition, the researchers checked whether more – or on the contrary less – had been arranged in the area of aftercare for prisoners and former prisoners with a higher predicted probability of recidivism than for prisoners and former prisoners with a lower predicted probability of recidivism.

- There is a clear relationship between the predicted probability of recidivism and the situation prior to imprisonment. The higher the probability of recidivism, the more serious the problems in the five areas of life. Prior to imprisonment, prisoners with a higher probability of recidivism are less likely to have an identity card and accommodation, and are more likely to have debts and contact with a care institution, than prisoners with a lower probability of recidivism.
- The probability of recidivism appeared to play hardly any role in the prisoner's ability to retain – or obtain – these facilities during imprisonment.

Limitations

This third measurement entails the recognition of a number of limitations which also played a role in the previous measurements. The first limitation is related to the use of DPAN as data source. Both the information about the situation prior to imprisonment and the information about the situation upon release from imprisonment differ from the information kept by the municipalities. It is not clear which source is more reliable in describing the situation of the prisoners prior to imprisonment. It may be assumed that the information about the situation upon release from imprisonment provided by the municipalities is more reliable than the information from DPAN. In DPAN, the problems upon release from imprisonment are overestimated, because it appears to be difficult for MMD employees to indicate whether prisoners have identity cards, income or accommodation upon release from imprisonment. On the day of release, the MMD employees often do not know whether this has been arranged. The prisoner may, however, have planned appointments for the day of release or several days later to arrange these matters with the municipality.

Another limitation with regard to the research is that it is not possible to report on all prisoners. We lack information about one group of prisoners, namely the prisoners who were in prison for less than two weeks. For this reason, the results only

relate to prisoners who were in prison for more than two weeks. We consequently cannot draw any conclusions about prisoners who were in prison for less than two weeks.

Not every prisoner who had been in prison for more than two weeks was screened by a MMD employee, nor was the DPAN document completed fully for every prisoner. At this third measurement, there was no information available with regard to 7.7% of the prisoners. Although this is still a fairly large group, this is clearly an improvement compared to the first and the second measurements.

A last reservation with regard to this research is that the situation of the former prisoners six months after their release from imprisonment could not be described for every former prisoner. In this third measurement of the monitor, the number of municipalities providing information increased somewhat again, but prudence is called for with regard to generalising the results to the total population. It is expected that more municipalities will be able to provide data for the next measurement of the monitor of aftercare for former prisoners, so that it will be possible to draw increasingly more reliable conclusions for the problems of former prisoners in the five areas of life six months after release from imprisonment.

Discussion

In this third measurement of the aftercare monitor, we also wanted to give an answer to the following questions: which groups of former prisoners encounter the most problems in the five areas of life, and which groups of former prisoners have experienced that aftercare has led to a solution of possible problems in the five areas of life. It is important to know exactly which group of prisoners encounter the most serious problems in these areas of life, as this will make it possible to respond to these problems in practice by focussing more on these groups of prisoners or by providing more individual-oriented solutions.

Our results show that, in particular, the term of imprisonment plays a role in obtaining and keeping an identity card, income, and accommodation. The longer a prisoner is in prison, the higher the probability that he will have an identity card, income, and accommodation at the end of imprisonment. This seems to be mainly the effect of the circumstances. It is easier to arrange things for a prisoner who is in prison for a longer period of time. It should be noted, however, that in the area of income, the effect of the term of imprisonment also takes a more negative turn. Prisoners who had an income prior to imprisonment are more likely to lose this income if they are in prison for a longer period of time. A possible explanation for this is that prisoners are not entitled to benefit payments. The benefit payment ceases once a prisoner has been in prison for a month. This complicates the task of the MMD employee to ensure that prisoners have an income the moment they are released from imprisonment.

The results furthermore show that the predicted probability of recidivism is strongly related to the problems prior to imprisonment. The higher the predicted probability of recidivism, the higher the probability of these prisoners having problems prior to imprisonment. This group consequently requires additional attention, in order to ensure that the aim of aftercare policy is achieved, i.e. that the prisoners' problems in the areas of aftercare have been solved at the end of their imprisonment.

As far as the methodology is concerned, the monitor once again revealed improvements on several points. For instance, in DPAN information has been collected and maintained on more prisoners than in the past years. The second methodological improvement concerns the situation six months after release from imprisonment. At the first measurement, we used data from three municipalities that could not be compared. At the second measurement for the monitor, we used data from six municipalities and at the third measurement; we used data from eight municipalities.

In 2013, the report will provide information about the fourth measurement of the monitor of aftercare for former prisoners. With regard to this fourth measurement, the situation in the five areas of life prior to imprisonment and upon release from imprisonment will be described again on the basis of data from DPAN, but this will be a new and improved version of DPAN, which was put into operation at the end of 2010. We hope to be able to use data from more municipalities for the situation of the former prisoners six months after release from imprisonment, so that an increasingly more representative picture will be provided of the problems in the five areas of living of former prisoners six month after release from imprisonment.

Literatuur

- Dejong, C. (1997). Survival analysis and specific deterrence: Integrating theoretical and empirical models of recidivism. *Criminology*, 35(4), 561-575.
- Dirkzwager, A., Nieuwbeerta, P., & Fiselier, J. (2009). Onbedoelde gevolgen van vrijheidsstraffen: Een literatuurstudie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 51(1), 21-40.
- Nieuwbeerta, P., Nagin, D., & Blokland, A. (2007). Het meten van effecten van gevangenisstraf op crimineel gedrag in een niet-experimentele studie. *Mens & Maatschappij*, 83(3), 272-299.
- Pogarski, G., & Piquero, A. (2003). Can punishment encourage offending? Investigating the "resetting" effect. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 40, 95-120.
- Sampson, R., & Laub, J. (1993). *Crime in the making: Pathways and turning points through life*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Tollenaar, N., & Laan, A. van der (2010). *Monitor veelplegers 2010*. Den Haag: WODC. Factsheet 2010-1.
- Wartna, B., Tollenaar, N., & Bogaerts, S. (2009). Statrec: Inschatting van het recidivegevaar van verdachten van een misdrijf. *Tijdschrift voor Criminologie*, 51(3), 277-295.

Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter

Dhr. prof. dr. mr. M. Moerings   Hoogleraar Penologie, Universiteit Leiden

Leden

Mw. drs. A.C. Buisman-de Wit   Senior beleidsmedewerker Sanctie en
Reclasseringsbeleid, Directie Sanctie- en
Preventiebeleid (DSP), Ministerie van
Veiligheid en Justitie

Mw. drs. J. Day   Projectleider nazorg, Dienst Justitiële
Inrichtingen (DJI), Ministerie van Veiligheid
en Justitie

Mw. dr. A. Dirkzwager   Senior-onderzoeker, Nederlands
Studiecentrum Criminaliteit en
Rechtshandhaving (NSCR)

Dhr. drs. I. Kloppenburg   Beleidsmedewerker Wmo, Vereniging van
Nederlandse Gemeenten (VNG)

Bijlage 2 Vergelijking resultaten 2008, 2009 en 2010 (meting 1-3)

Tabel A1 Kenmerken van ex-gedetineerden in de onderzoeksgroep in 2008, 2009, 2010 (%)

	2008	2009	2010		2008	2009	2010
N totaal	11.307	10.838	9.690	N totaal	11.307	10.838	9.690
Geslacht				Burgerlijke staat			
Man	91,9	92,4	92,9	Geregistreerd partner	11,6	11,7	10,6
				Geen geregistreerd partner	88,4	88,3	89,4
Vrouw	8,1	7,6	7,1	N	7.466	8.233	7.039
N	11.307	10.838	9.690	Detentieduur			
Leeftijd				2 weken tot 1 maand	27,4	29,8	31,5
18 en 19	4,8	5,6	5,4	1 tot 3 maanden	30,9	29,8	29,2
20 t/m 24	18,8	19,4	19,4	3 tot 6 maanden	18,5	17,5	16,9
25 t/m 29	16,0	16,2	16,3	6 maanden tot 1 jaar	13,1	11,3	11,0
30 t/m 34	14,2	13,8	13,5	Meer dan 1 jaar	10,0	11,6	11,5
35 t/m 39	15,1	14,0	13,9	N	11.307	10.838	9.555
40 t/m 44	12,5	12,6	12,0				
45 t/m 49	9,2	8,8	8,8				
50 t/m 59	7,7	7,6	8,5				
60 en ouder	1,8	1,9	2,2				
N	11.307	10.838	9.690				
Geboorteland							
Nederland	63,3	64,9	63,9				
Turkije	2,5	2,4	2,3				
Marokko	5,1	4,7	4,7				
Suriname	7,5	6,6	6,7				
Nederlandse Antillen en Aruba	7,6	7,4	7,3				
Overig westers	6,2	6,8	7,6				
Overig niet-westers	7,6	7,0	7,6				
N	11.273	10.800	9.664				

Tabel A2 Soort inkomen voor detentie in 2008, 2009 en 2010

	2008 (%)	2009 (%)	2010 (%)
Inkomen uit arbeid	46,0	43,2	38,1
Bijstandsuitkering	31,6	32,6	33,4
WIA/Wajong	13,6	15,1	16,7
AOW en/of pensioen	1,1	0,9	4,1
Eigen bedrijf	1,9	2,3	1,1
Studiefinanciering	3,7	3,7	2,7
Anders	2,2	2,3	3,8
Totaal (N)	6.161	6.455	5.396

Tabel A3 Soort huisvesting voor detentie in 2008, 2009 en 2010

	2008	2009	2010
Eigen woning	5,9	6,2	5,9
Huurwoning	38,3	36,1	35,9
Inwonend bij familie	30,9	30,8	31,3
Inwonend bij vrienden of kennissen	9,0	10,2	9,9
Kamer bij particulier	6,1	6,8	6,8
Maatschappelijke opvang	6,6	6,5	6,6
Anders	3,3	3,3	3,7
Totaal (N)	6.754	7.345	6.029

Tabel A4 Soort huisvesting na detentie in 2008, 2009 en 2010

	2008	2009	2010
Eigen woning	3,8	4,0	3,9
Huurwoning	29,3	29,4	32,0
Inwonend bij familie	34,0	33,6	33,7
Inwonend bij vrienden of kennissen	9,6	11,0	9,6
Kamer bij particulier	4,4	5,1	4,4
Maatschappelijke opvang	12,8	11,8	9,5
Anders	6,2	5,1	6,9
Totaal (N)	1.504	1.496	1.142

Tabel A5 Hoogte schulden voor detentie in 2008, 2009 en 2010

	2008	2009	2010
Minder dan € 1.000	16,5	18,5	24,7
€ 1000 < € 5000	30,3	32,2	30,9
€ 5000 < € 10.000	17,5	15,6	13,7
€ 10.000 < € 50.000	29,8	27,7	24,9
Meer dan € 50.000	6,0	6,1	5,7
Totaal (N)	2.736	3.289	3.168

Tabel A6 Soort zorgcontact voor detentie in 2008, 2009 en 2010

	2008	2009	2010
Verslavingszorg	56,2	53,1	50,8
Psychiatrische zorg	32,8	33,0	34,4
Medische zorg	7,4	6,2	6,7
Andere zorginstelling	15,3	15,3	14,0
Totaal (N)	2.736	3.289	3.168

Tabel A7 Percentage gedetineerden dat identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting behoudt tijdens detentie

	2008		2009		2010	
	%	N	%	N	%	N
Identiteitsbewijs	99,2	5.456	98,9	6.233	99,2	5.284
Inkomen	68,5	4.976	77,1	5.211	78,6	4.431
Huisvesting	94,2	5.619	95,4	6.388	95,7	5.300

Tabel A8 Percentage gedetineerden dat identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting verkrijgt tijdens detentie

	2008		2009		2010	
	%	N	%	N	%	N
Identiteitsbewijs	14,9	951	9,2	1.022	7,4	1.023
Inkomen	25,5	1.402	22,0	1.979	21,9	1.839
Huisvesting	40,8	1.042	35,2	1.118	28,6	1.185

Bijlage 3 DPAN-document

SM=screeningsmoment
OM=overdrachtsmoment

DOCUMENT NAZORG

Document MMD t.b.v. aansluiting nazorg gedetineerden

SM/OM

1. Dit document wordt u ter informatie toegezonden
2. Wij vragen u om uw medewerking te verlenen aan het oplossen van één of meer knelpunten (zie de samenvatting op het voorblad en in het vervolgvormulier. Ondergetekende neemt telefonisch/per mail contact met u op.

VOORBLAD

SM/OM

a. Persoonsgegevens klein

Heeft betrokkene een geldige verblijfstitel?

1. ja
2. nee
3. onbekend

b. Einddatum detentie

1. bekend, te weten: .....
2. onbekend

c. Gemeente van herkomst: .....

Op welk adres ingeschreven: .....

OM

d. Gemeente van vestiging na afloop detentie: .....

Op welk adres ingeschreven: .....

SM/OM

e.

Doelgroepen	
Is gedetineerde bekend als veelpleger?	Behoort gedetineerde tot de MO doelgroep?
1. Ja	1. Ja
2. Nee	2. Nee
3. Onbekend	3. Onbekend

f.

ISD	
Wordt er een ISD maatregel gevorderd?	OM Is er een ISD maatregel opgelegd en ten uitvoer gelegd?
1. Ja	1. Ja
2. Nee	2. Nee
3. Onbekend	3. Onbekend

SM/OM

g.

Zijn er problemen op één van de volgende onderdelen?

ID-bewijs	Huisvesting/onderdak	Inkomen / werk	Zorg
1. Ja	1. Ja	1. Ja	1. Ja
2. Nee	2. Nee	2. Nee	2. Nee
3. Onbekend	3. Onbekend	3. Onbekend	3. Onbekend

SM/OM

h.

Aanvullende persoonsgegevens

Wat is de burgerlijke staat van betrokkene?

1. Gehuwd
2. Samenwonend
3. Alleenstaand
4. Anders

Is betrokkene verantwoordelijk voor minderjarige kinderen?

1. Ja, te weten hoeveel.....
2. Nee
3. Anders

Heeft betrokkene de verantwoordelijkheid over minderjarige kind(eren)?

1. Nee
2. Ja ->
  - aantal kinderen.....
  - De zorg..... of financiële zorg.....

Welke acties moeten er ondernomen worden t.a.v. de opvang en zorg voor kinderen?

Actie gedetineerde:.....
 Actie MMD-er:.....
 Actie gemeente:.....
 Acties anderen, te weten:.....

(2)

IDENTITEITSPAPIEREN

SM/OM

a. Heeft betrokkene de Nederlandse nationaliteit?

1. Ja
2. Nee - >
  - 2a. Andere nationaliteit maar wel verblijfstitel, nationaliteit .....
  - 2b. Onbekend

SM/OM

b. Beschikt betrokkene over een geldig identiteitsbewijs?

1. Ja ->
  - Soort identiteitsbewijs: .....
  - Nummer identiteitsbewijs:.....
  - Waar is het identiteitsbewijs? 1. In de inrichting (foullering)
2. Buiten de inrichting, te weten: .....
2. Nee ->
  - Reden ontbreken identiteitsbewijs: .....
  - Is al aangifte van vermissing gedaan?
  - 1. Ja
  - 2. Nee

OM

2a. Nee ->

Wat is de reden dat het niet is gelukt om tijdens de detentieperiode een geldig identiteitsbewijs te regelen?

1. Wilde zelf niet meewerken
2. Strafduur te kort om iets te regelen
3. Geen medewerking gemeente
4. Geen medewerking politie
5. Anders, te weten:.....

SM/OM

Welke acties dienen er te worden ondernomen zodat de betrokkene over een ID-bewijs kan beschikken?

Actie gedetineerde:.....

Actie MMD-er:.....

Actie gemeente:.....

Acties anderen, te weten:.....

(3)

INKOMEN

SM/OM

a. Wat was de belangrijkste bron van inkomsten voor detentie?

1. Bijstandsuitkering bij gemeente .....
Uitkerende instantie .....
Naam contactpersoon (indien bekend) .....
2. WIA/WAJONG uitkering .....
Welk UWV kantoor is uitkerende instantie.....
Naam contactpersoon (indien bekend) .....
3. Inkomen uit arbeid
4. Geen regulier inkomen
5. Anders - > te weten: .....

OM

b. Beschikt betrokkene direct aansluitend op detentie over een wettige vorm van inkomen?

1. Ja, te weten:
  1. Bijstandsuitkering bij gemeente .....
Uitkerende instantie .....
Naam contactpersoon (indien bekend) .....
  2. WIA/WAJONG uitkering .....
Welk UWV kantoor is uitkerende instantie.....
Naam contactpersoon (indien bekend) .....
  3. Inkomen uit arbeid
  4. Geen regulier inkomen
  5. Anders - > te weten: .....

2. Nee

Wat is de reden dat betrokken niet over een wettige vorm van inkomen kan beschikken direct aansluitend aan detentie?

1. Wilde zelf niet meewerken
2. Strafduur te kort om iets te regelen
3. Geen medewerking gemeente
4. Geen medewerking politie
5. Anders, te weten:.....

3. Onbekend

SM/OM

c. Beschikt de gedetineerde over een bank- of giro rekening?

1. Ja, - > rekeningnummer (indien bekend):.....
2. Nee
- . Anders

SM/OM

Welke acties kunnen er worden ondernomen zodat de betrokkene direct aansluitend op de detentieperiode over een wettige vorm van inkomen kan beschikken?

Actie gedetineerde:.....
Actie MMD-er:.....
Actie gemeente:.....
Acties anderen, te weten:.....

SM/OM

d. Heeft betrokkene schulden (inclusief CJIB-vorderingen) ?

1. Ja -> Schatting totaal bedrag aan schulden.....
2. Nee

SM/OM

e. Zijn er CJIB vorderingen?

1. Ja -> Schatting totaal bedrag aan CJIB vorderingen .....
2. Nee

SM/OM

d. Zijn er andere schuldeisers:

1. Ja , te weten: .....
2. Nee

SM/OM

e. Zit betrokkene in een schuldhulpverleningstraject?

1. Ja, -> bij welke instelling? .....
2. Nee

OM

f. Zijn er afspraken gemaakt t.a.v. afbetaling van schulden na de detentieperiode?

1. Ja -> welke? .....
2. Nee

(4)

HUISVESTING

SM/OM

a. Wat was de huisvestingssituatie voor de detentie?

1. Huurwoning
2. Eigen woning
3. Kamer bij particulier: .....
4. Inwonend bij familie
5. Inwonend bij vrienden/kennissen
6. In maatschappelijke opvang (welke instelling): .....
7. Dakloos met briefadres
8. Dakloos zonder briefadres
9. Anders, te weten.....

SM/OM

b. Staat betrokkene ingeschreven als woningzoekende?

1. Ja, - > in gemeente: .....
2. Nee

OM

c. Staat betrokkene bij ontslag uit detentie ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie (controleer in VIP)?

1. Ja ->, adres en woonplaats: .....
2. Nee
3. Onbekend

OM

d. Wat is de huisvesting/onderdak situatie na detentie?

1. Huurwoning
2. Eigen woning
3. Kamer bij particulier: .....
4. Inwonend bij familie
5. Inwonend bij vrienden/kennissen
6. In maatschappelijke opvang (welke instelling): .....
7. Dakloos met briefadres
8. Dakloos zonder briefadres
9. Anders, te weten.....

OM

e. Als betrokken aansluitend op detentie niet over onderdak kan beschikken, wat is dan daarvan de reden?

1. Wilde zelf niet meewerken
2. Strafduur te kort om iets te regelen
3. Geen medewerking gemeente
4. Geen medewerking politie
5. Anders, te weten:.....

SM/ OM

Welke acties kunnen er worden ondernomen zodat betrokkene over huisvesting/onderdak beschikt direct aansluitend op detentie?

Actie gedetineerde:.....

Actie MMD-er:.....

Actie gemeente:.....

Acties anderen, te weten:.....

(5)

ZORG

SM/ OM

a. Was er voor detentie contact met een zorginstelling?

1. Nee

2. Ja

(a) - > Wat was de aard van de zorg?

1. Psychiatrische zorg, bij instelling: .....
te ..... contactpersoon/tel.nr. ....

2. Verslavingszorg, bij instelling: .....
te ..... contactpersoon/tel.nr.....

3. Medische zorg, bij instelling of arts: .....
te ..... contactpersoon/tel.nr.....

4. Bij meerder instellingen, te weten: .....

SM/ OM

(b) -> Zijn er bijzonder afspraken in het kader van een zorgtraject?

1. Ja, te weten: .....

2. Nee

OM

(c)-- >Is dit zorgcontact gecontinueerd tijdens detentie?

1. Ja

2. Nee

3. Onbekend

SM/ OM

b. Is er een zorgvraag tijdens de detentie?

1. Ja, te weten .....

2. Nee

3. Onbekend

SM/ OM

c. Doorverwijzing naar het Psycho Medisch Overleg (PMO)?

1. Ja

2. Nee

SM/ OM

d. Zijn er afspraken gemaakt met een zorginstelling over zorgcontact na de detentie?

1. Nee
2. Ja, te weten met
  1. Psychiatrische zorg, bij instelling: .....
te ..... contactpersoon/tel.nr. ....
  2. Verslavingszorg, bij instelling: .....
te ..... contactpersoon/tel.nr. ....
  3. Medische zorg, bij instelling of arts: .....
te ..... contactpersoon/tel.nr. ....
  4. Bij meerder instellingen, te weten:.....

OM

e. Is er tijdens detentie een (voorlopig) zorgplan opgesteld?

1. Nee
2. Ja, - > Is dit overgedragen naar een zorginstelling?
  1. Nee
  2. Ja

SM/ OM

f. Had betrokkene voor detentie een huisarts?

1. Ja
2. Nee

OM

g. Heeft betrokkene na detentie een huisarts?

1. Ja
2. Nee

SM/ OM

h. Had betrokkene voor detentie een zorgverzekering?

1. Ja, bij .....
2. Nee

SM/ OM

i. Is de zorgverzekering tijdens de detentieperiode opgeschort?

1. Ja
2. Nee

OM

j. Is de zorgverzekering opnieuw geactiveerd direct aansluitend op de detentieperiode?

1. Ja, bij .....
2. Nee

Moeten er op het gebied van zorg acties worden ondernomen? Actie gedetineerde:..... Actie MMD-er:..... Actie gemeente:..... Acties anderen, te weten:.....
--

(6)

RECLASSERINGSCONTACT

SM/ OM

- a. Is er contact met een reclasseringsinstelling?
(Check evt. bij het arrondissementssecretariaat reclassering
(AS)/cliëntvolgsysteem 3RO)
1. Ja, instelling en contactpersoon: .....
  2. Nee
  3. Onbekend

SM/ OM

- b. Heeft de gedetineerde Vroeghulpbezoek gehad?
1. Ja, instelling en contactpersoon.....
  2. Nee
  3. Onbekend

SM/ OM

- c. Zijn bijzondere afspraken n.a.v. een Vroeghulpbezoek?
1. Ja, te weten: .....
  2. Nee
  3. Onbekend

SM/ OM

- d. Is er een (aanvraag)voorlichtingsrapportage ?
1. Ja
  2. Nee
  3. Onbekend

OM

- e. Zijn er afspraken met de reclassering t.a.v. begeleiding na de detentie?
(Check evt. bij het arrondissementssecretariaat reclassering
(AS)/cliëntvolgsysteem 3RO)
1. Ja, - > - instelling en contactpersoon: .....
- welke afspraken zijn gemaakt: .....
  2. Nee
  3. Onbekend

OM

- f. Is er sprake van een justitieel kader (Penitentiair Programmana, extramurale fase
ISD, schorsing met bijzondere voorwaarden, voorwaardelijk vonnis met
bijzondere voorwaarden) na afloop van de detentie?
1. Ja, te weten: .....
  2. Nee
  3. Onbekend

OM

- g. Heeft betrokkene tijdens detentie programma-activiteiten gericht op reïntegratie
afgerond?
1. Ja, weten: .....
  2. Nee
  3. Onbekend

SM/ OM

(7)

OVERIGE BIJZONDERHEDEN

Bijzonderheden:

Medewerker Maatschappelijke Dienstverlening

Naam: .....

Penitentiaire Inrichting: .....

Locatie: .....

Telefoonnummer:

E-mail adres

Datum

(8)

MANAGEMENTINFORMATIE

SM

a. Wordt deze informatie overgedragen aan een gemeente?

1. Ja
2. Nee

b. Op welke wijze wordt de informatie overgedragen?

1. DPAN
2. Email
- 3 N.v.t

c. Had betrokkene een geldig ID-bewijs?

1. Ja
2. Nee

d. Had betrokkene een vorm van inkomen voor detentie?

1. Ja
2. Nee

e. Had betrokkene een vorm van huisvesting/onderdak voor detentie?

1. Ja
2. Nee

f. Was betrokkene in een zorginstelling bekend voor detentie?

1. Ja
2. Nee

OM

a. Had betrokkene een geldig ID-bewijs?

1. Ja
2. Nee

b. Had betrokkene een vorm van inkomen op de dag van ontslag?

1. Ja
2. Nee

- c. Had betrokkene een vorm van huisvesting/onderdak op de dag van ontslag?
  - 1. Ja
  - 2. Nee

- d. Is er een voorlopig zorgplan?
  - 1. Ja
  - 2. Nee

- e. Is gedetineerde een vreemdeling of is gedetineerde niet gescreend?
  - 1. Ja
  - 2. Nee

Bijlage 4 Het justitieel profiel van (ex-)gedetineerden en problematiek op de leefgebieden

Door middel van regressiemodellen wordt in deze tabellen nagegaan welke persoons- en justitiële kenmerken het meest samenhangen met de problematiek op de leefgebieden. Door de verschillende kenmerken tegelijkertijd in een regressiemodel te onderzoeken kan worden nagegaan in hoeverre een kenmerk samenhangt met de situatie op de leefgebieden terwijl er rekening wordt gehouden met het belang van overige kenmerken. Hierdoor wordt een beeld gegeven welke groepen gedetineerden de meeste problemen op de leefgebieden hebben.

Tabel A9 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken en de voorspelde recidivekans met het beschikken over een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting voor detentie

	Identiteitsbewijs		Inkomen		Huisvesting	
Man	-0,165	0,012	-0,557**	-0,502**	-0,952**	-0,750**
Geboorteland						
Nederland (ref.)						
Turkije	0,722	0,732	0,057	0,056	0,736	0,737
Marokko	0,028	0,071	-0,073	-0,061	-0,227	-0,171
Suriname	-0,020	-0,005	0,123	0,127	0,030	0,043
Nederlandse Antillen en Aruba	0,193	0,382	-0,298*	-0,246	-0,094	0,141
Overig Westers	-0,088	-0,117	-0,284	-0,298	-0,027	-0,060
Overig niet-Westers	-0,048	0,125	-0,083	-0,066	-0,369*	-0,282
Burgerlijke staat						
Geen geregistreerd partner (ref.)						
Geregistreerd partner	0,481*	0,435*	0,535**	0,521**	0,788**	0,730**
Leeftijd eerste veroordeling	0,015	-0,002**	0,040**	0,035**	-0,003	-0,022**
Aantal vorige vrijheidsstraffen	-0,020**	-0,013*	0,006	0,009	-0,038**	-0,030**
Strafdreiging						
Tot 4 jaar (ref.)						
4-8 jaar	0,504	0,487	0,156	0,151	0,350	0,315
Meer dan 8 jaar	0,996**	0,928**	0,149	0,131	0,832*	0,735*
Detentieduur	0,105	0,111	0,052	0,053	0,084	0,090
Aard delict						
Vermogen met geweld (ref.)						
Geweld	-0,118	-0,203	0,527**	0,505**	0,594**	0,495*
Vermogen zonder geweld	-0,311	-0,336	-0,170	-0,175	0,149	0,126
Vernieling / openbare orde	-0,129	-0,212	0,286	0,265	0,499	0,403
Drugs	0,448	0,286	-0,134	-0,177	0,834**	0,639**
Verkeer	0,259	0,167	0,079	0,057	0,529	0,405
Overig	0,409	0,252	0,023	-0,021	0,693*	0,493
Recidivekans		-1,216**		-0,348		-1,505**

Tabel A10 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken en de voorspelde recidivekans met het hebben van schulden en zorg voor detentie

	Schulden		Zorg	
Man	-0,264	-0,423**	-0,632**	-0,835**
Geboorteland				
Nederland (ref.)				
Turkije	0,633**	0,637**	0,014	0,006
Marokko	0,199	0,167	-0,248	-0,281
Suriname	0,672**	0,657**	-0,311*	-0,324*
Nederlandse Antillen en Aruba	0,474**	0,305*	-0,561**	-0,767**
Overig Westers	-0,466**	-0,418*	-0,682**	-0,654**
Overig niet-Westers	0,092	0,043	-0,431**	-0,506**
Burgerlijke staat				
Geen geregistreerd partner (ref.)				
Geregistreerd partner	-0,518**	-0,474**	-0,306**	-0,252*
Leeftijd eerste veroordeling	-0,014**	-0,000	0,007	0,025**
Aantal vorige vrijheidsstraffen	0,011	0,001	0,090**	0,078**
Strafdreiging				
Tot 4 jaar (ref.)				
4-8 jaar	-0,045	-0,031	0,381	0,403
Meer dan 8 jaar	-0,091	-0,031	0,126	0,198
Detentieduur	0,025	0,026	-0,005	-0,004
Aard delict				
Vermogen met geweld (ref.)				
Geweld	-0,142	-0,064	0,252	0,355*
Vermogen zonder geweld	0,106	0,130	-0,040	-0,005
Vernieling / openbare orde	-0,350*	-0,283	-0,083	0,005
Drugs	-0,311*	-0,166	-0,582**	-0,406**
Verkeer	-0,084	-0,014	-0,295	-0,198
Overig	-0,279	-0,133	-0,557*	-0,381
Recidivekans		1,083**		1,350**

Tabel A11 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken en de voorspelde recidivekans en het verkrijgen en behouden van legitimatiebewijs

	Verkrijgen		Behouden	
Man	0,184	-0,182	0,551	0,695
Geboorteland				
Nederland (ref.)				
Turkije	-19,182	-19,192	15,682	15,685
Marokko	-0,833	-0,859	15,624	15,625
Suriname	1,102	1,225*	-0,552	-0,558
Nederlandse Antillen en Aruba	-0,923	-1,359	-0,843	-0,732
Overig Westers	-0,364	0,287	15,657	15,595
Overig niet-Westers	-2,138	-2,174	-0,434	-0,405
Burgerlijke staat				
Geen geregistreerd partner (ref.)				
Geregistreerd partner	0,945	1,062	0,639	0,592
Leeftijd eerste veroordeling	-0,011	0,029	0,045	0,033
Aantal vorige vrijheidsstraffen	-0,027	-0,062	0,204	0,235
Strafdreiging				
Tot 4 jaar (ref.)				
4-8 jaar	0,716	0,821	1,901	1,890
Meer dan 8 jaar	0,210	0,512	1,295	1,228
Detentieduur	0,738**	0,803**	0,276	0,285
Aard delict				
Vermogen met geweld (ref.)				
Geweld	-0,449	-0,214	-0,339	-0,422
Vermogen zonder geweld	-1,193	-1,183	0,346	0,284
Vernieling / openbare orde	-0,449	-0,090	0,216	0,1542
Drugs	-0,244	-0,035	-0,274	-0,397
Verkeer	-0,618	-0,471	17,776	17,693
Overig	-0,621	-0,590	16,994	16,839
Recidivekans		4,069**		-0,924

Tabel A12 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken en de voorspelde recidivekans en het verkrijgen en behouden van inkomen

	Verkrijgen		Behouden	
Man	-0,106	-0,089	0,312	0,367
Geboorteland				
Nederland (ref.)				
Turkije	0,026	0,025	-0,125	-0,125
Marokko	-0,262	-0,257	-0,006	0,003
Suriname	-0,270	-0,270	-0,276	-0,274
Nederlandse Antillen en Aruba	-0,224	-0,211	-0,009	0,050
Overig Westers	-0,496	-0,506	-0,247	-0,262
Overig niet-Westers	-0,079	-0,078	-0,359*	-0,340
Burgerlijke staat				
Geen geregistreerd partner (ref.)				
Geregistreerd partner	0,502	0,495	0,141	0,124
Leeftijd eerste veroordeling	-0,013	-0,015	0,004	-0,001
Aantal vorige vrijheidsstraffen	0,002	0,003	-0,001	0,002
Strafdreiging				
Tot 4 jaar (ref.)				
4-8 jaar	0,467	0,461	0,348	0,347
Meer dan 8 jaar	0,860	0,848	0,329	0,307
Detentieduur	0,498**	0,500**	-0,129**	-0,129**
Aard delict				
Vermogen met geweld (ref.)				
Geweld	0,364	0,356	0,012	-0,021
Vermogen zonder geweld	0,341	0,338	-0,130	-0,150
Vernieling / openbare orde	0,381	0,374	0,160	0,124
Drugs	0,399	0,385	-0,199	-0,251
Verkeer	0,301	0,284	0,581	0,554
Overig	0,394	0,374	0,255	0,195
Recidivekans		-0,123		-0,377

Tabel A13 Samenhang persoons- en justitiële kenmerken en de voorspelde recidivekans en het verkrijgen en behouden van huisvesting

	Verkrijgen		Behouden	
Man	0,946	0,919	-0,057	0,101
Geboorteland				
Nederland (ref.)				
Turkije	-1,037	-0,925	-0,440	-0,440
Marokko	0,099	0,134	-0,073	-0,035
Suriname	-0,130	-0,143	-0,440	-0,431
Nederlandse Antillen en Aruba	-0,409	-0,333	-0,314	-0,164
Overig Westers	0,131	0,083	-0,959**	-0,996**
Overig niet-Westers	-0,016	0,053	-0,144	-0,097
Burgerlijke staat				
Geen geregistreerd partner (ref.)				
Geregistreerd partner	-1,057	-1,077	0,804*	0,749*
Leeftijd eerste veroordeling	-0,002	-0,010	0,005	-0,008
Aantal vorige vrijheidsstraffen	0,019	0,023	-0,028*	-0,021
Strafdreiging				
Tot 4 jaar (ref.)				
4-8 jaar	1,160	1,051	0,905	0,906
Meer dan 8 jaar	2,064*	1,923*	0,751	0,707
Detentieduur	0,592**	0,614**	-0,112	-0,117
Aard delict				
Vermogen met geweld (ref.)				
Geweld	0,771	0,745	-1,293**	-1,366**
Vermogen zonder geweld	0,870	0,857	-1,046*	-1,076*
Vernieling / openbare orde	1,263*	1,188	-1,237*	-1,307*
Drugs	0,026	-0,095	-1,259**	-1,378**
Verkeer	1,469	1,322	0,159	0,096
Overig	0,751	0,597	0,011	-0,129
Recidivekans		-0,747		-1,021